

MINISTÈRE DE LA JUSTICE

[C — WIN — I — 9072F]

13 JANVIER 1995. — Circulaire ministérielle relative à la protection judiciaire de la jeunesse. Loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, modifiée par la loi du 2 février 1994 et les lois du 30 juin 1994 (*Moniteur belge* 17 septembre 1994)

A Madame le Premier Président et à Messieurs les Premiers Présidents des cours d'appel,
A Messieurs les Procureurs généraux près les cours d'appel

Madame le Premier Président,
Monsieur le Premier Président,
Monsieur le Procureur général,

La loi du 2 février 1994 et les lois du 30 juin 1994, publiées dans le *Moniteur belge* du 17 septembre 1994, ont complété et apporté d'importantes modifications à la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

La présente circulaire doit être lue complémentaiement à la circulaire ministérielle du 29 août 1966 relative à la protection de la jeunesse dans la mesure où les articles de la loi du 8 avril 1965 qui y sont commentés n'ont pas été supprimés ou modifiés et pour autant que les décrets et circulaires afférentes ne contiennent pas de dispositions contraires à cette loi.

J'ai estimé, après une large consultation des magistrats et des fonctionnaires des communautés qu'une présentation article par article des dispositions nouvelles ou modifiées devait être précédée d'un "tableau pratique" qui indiquerait les principales modifications pour répondre au besoin d'une vue claire et synthétique et permettre une application uniforme et efficiente.

Le tableau qui suit renvoie à la numérotation suivie pour l'examen des articles.

*

**

Tableau pratique

I. La compétence du tribunal de la jeunesse

1. Ratione loci : 6 (fédérale), 29 (communautaire)
Nouveauté : critères subsidiaires de compétence

2. Ratione materiae :

Compétence ordinaire :

- en matière de faits qualifiés infractions;
- en matière de mesures à l'égard des parents;
- en matière civile.

Compétence extraordinaire : en matière des mesures organisées par les communautés.

3. Ratione aetatis : 2.2, 2.5, 3.2, 3.3, 6.1.1, 6.1.2, 8.1, 9.2.1, 11.3.2, 11.3.3, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 13.2, 16.2.1, 16.4, 17.1.1, 17.1.3, 17.1.4, 20.2, 21.3, 22, 23.

Elle s'étend aussi à l'égard des majeurs dans le cas de faits commis avant 18 ans.

II. Mesures et décisions qui peuvent être prises par le tribunal de la jeunesse

1. Les mesures ordinaires : 2, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 13.3.

2. Exceptionnellement :

- a) le dessaisissement : 3, 10.3.1, 10.3.2, 10.3.3, 11.2, 11.3.
- b) l'interdiction de communiquer librement : 13.2, 16.4, 17.1.4.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

[C — WIN — I — 9072N]

13 JANUARI 1995. — Ministeriële circulaire met betrekking tot de gerechtelijke jeugdbescherming. Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, zoals gewijzigd door de wet van 2 februari 1994 en de wetten van 30 juni 1994 (*Belgisch Staatsblad* 17 september 1994)

Aan Mevrouw de Eerste Voorzitter en de heren Eerste Voorzitters van de hoven van beroep,
Aan de heren Procureurs-generaal bij de hoven van beroep.

Mevrouw de Eerste Voorzitter,
Mijnheer de Eerste Voorzitter,
Mijnheer de Procureur-generaal,

Ingevolge de wet van 2 februari 1994 en de wetten van 30 juni 1994, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 17 september 1994, werd de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming op ingrijpende wijze gewijzigd en aangevuld.

In de mate waarin de erin besproken artikelen van de wet van 8 april 1965 niet worden opgeheven of gewijzigd en voor zover de decretale bepalingen en omzendbrieven er niet mee in strijd zijn, blijft de ministeriële circulaire van 29 augustus 1966 met betrekking tot de gerechtelijke bescherming nuttig samen met onderhavig rondschriven te lezen.

Nochtans kwam het mij, evenals de gespecialiseerde magistraten, gemeenschapsoverheden en medewerkers, die ik ruimschoots consulteerde, voor, dat een artikelsgewijze bespreking van de nieuwe en gewijzigde bepalingen van de jeugdwet niet volstond en, om te beantwoorden aan de nood aan overzichtelijkheid, duidelijkheid en derhalve eenvormigheid en efficientie, deze moest worden voorafgegaan door een op de praktijk afgestemde "wegwijzer", waarin de voornaamste wijzigingen worden aangehaald.

De hierna afgedrukte overzichtelijke wegwijzer verwijst aldus naar een doorlopende nummering van de artikelsgewijze bespreking.

*

**

Wegwijzer

I. De bevoegdheid van de jeugdrechtbank

1. Ratione loci : 6 (federaal), 29 (gemeenschappen)
Nieuw : subsidiaire bevoegdheidsregeling

2. Ratione materiae :

Gewone bevoegdheid :

- inzake als misdrijf gekwalificeerde feiten;
- inzake maatregelen ten aanzien van de ouders;
- in burgerlijke zaken.

Buitengewone bevoegdheid : inzake door de gemeenschappen georganiseerde maatregelen.

3. Ratione aetatis : 2.2, 2.5, 3.2, 3.3, 6.1.1, 6.1.2, 8.1, 9.2.1, 11.3.2, 11.3.3, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 13.2, 16.2.1, 16.4, 17.1.1, 17.1.3, 17.1.4, 20.2, 21.3, 22, 23.

Nu ook ten aanzien van meerderjarigen in geval van feiten gepleegd vóór 18 jaar.

II. Maatregelen en beslissingen die door de jeugdrechtbank kunnen genomen worden

1. De gewone maatregelen : 2, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 13.3.

2. Uitzonderlijk :

- a) uithandengeving : 3, 10.3.1, 10.3.2, 10.3.3, 11.2, 11.3.
- b) verbod van vrij verkeer : 13.2, 16.4, 17.1.4.

- c) le placement en régime éducatif fermé : 16.
 d) le placement en maison d'arrêt : 11.3.2, 17, (18).
 La mise à la disposition du gouvernement est supprimée : 4.

III. La durée des mesures

10.1, 13.1.1.5, 13.1.2, 13.2.4, 16.1, 16.3.1, 16.3.2, 16.3.3, 16.4, 25.2, 25.4, (31, 32).

Des limitations sont prévues pour certaines mesures provisoires.

La durée d'un placement en institution publique doit toujours être précisée.

IV. La compétence exceptionnelle du juge d'instruction

- mesure de garde : 10
- procédure : 10.2, 10.3.1, 10.3.3.

V. La compétence exceptionnelle du juge de droit commun

1 (article 36bis : suppression des débats en chambre du conseil), 3.1, 3.4.

VI. La procédure devant le tribunal de la jeunesse

1. La saisine

- a) la procédure préparatoire : 13.
- b) la procédure au fond : 7.2, 7.3, 8.1, 10.3.1, 14.2.

Les délais de citation :

- pas de prolongation en raison de la distance : 8.2, 14.2.
- 3 jours en cas d'appel contre un placement provisoire en milieu fermé : 16.6.4.
- 1 jour en cas d'appel contre un placement provisoire en maison d'arrêt : 17.2.2.

c) les matières civiles : 7.1.

d) les mesures organisées par les communautés : 26, 29, 30, 31, 32.

e) la révision : 25.2, 25.3, 25.4.

2. La procédure préparatoire

14, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

Limitation dans le temps. Ne pas confondre avec les mesures provisoires.

3. Les investigations

a) 11.1, 12, 15.1, 23.

b) dans le cadre du dessaisissement (assouplissement et accélération de la procédure) : 3.4, 10.3.2, 11.2, 11.3.

4. Les mesures provisoires

10.1, 13, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 16, 17, 18, 20, 21.2, 22, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

5. La composition du dossier

3.4, 9.1.1, 10.3.2, 11.1, 11.3, 26, 29, 31, 32.

6. L'audition de l'intéressé

12, 15.1, 16.3.2.2, 16.3.3.3, 22, 23, 26.1, 26.3, 29.1, 31, 32.

7. L'assistance par avocat

15.2, 16.3.2.2, 16.3.3.3, 20, 22, 26.1, 26.3, 29.1, 31, 32.

8. Le contenu de l'ordonnance

15.3, 16.2, 16.3.3.2, 16.4, 17.1.1, 26.1, 26.3, 29.1, 31, 32.

9. La notification de l'ordonnance

15.4.

10. La communication des pièces

9.1, 21.

11. La disjonction et la jonction des poursuites

9.2.

12. La procédure de révision

25, 26.1, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

13. Les voies de recours

a) généralités : 2.4, 10.2.2, 14.1, 15.5, 16.6 (application de l'article 52quater), 17.2 (application de l'article 53), 24, 26.1, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

b) les délais : 16.6.1 (application de l'article 52quater), 17.2.1 (application de l'article 53)

c) plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling : 16.

d) plaatsing in een huis van arrest : 11.3.2, 17, (18).

Niet meer : terbeschikkingstelling van de regering : 4.

III. Duur van de maatregelen

10.1, 13.1.1.5, 13.1.2, 13.2.4, 16.1, 16.3.1, 16.3.2, 16.3.3, 16.4, 25.2, 25.4, (31, 32)

Beperkingen zijn voorzien voor sommige voorlopige maatregelen.

De duur van een plaatsing in een openbare instelling moet altijd bepaald worden.

IV. De uitzonderlijke bevoegdheid van de onderzoeksrechter

- maatregel van bewaring : 10
- procedure : 10.2, 10.3.1, 10.3.3.

V. De uitzonderlijke bevoegdheid van de rechter van gemeen recht

1 (artikel 36bis : geen debatten meer in raadkamer)
 3.1, 3.4.

VI. De rechtspleging voor de jeugdrechtbank

1. Het aanhangig maken van de zaak

a) voorbereidende rechtspleging : 13.

b) ten gronde : 7.2, 7.3, 8.1, 10.3.1, 14.2.

De termijnen om te dagvaarden :

- geen verlenging wegens afstanden : 8.2, 14.2.
- 3 dagen i.g.v. hoger beroep tegen een voorlopige plaatsing in een gesloten afdeling : 16.6.4.
- 1 dag i.g.v. hoger beroep tegen een voorlopige plaatsing in een huis van arrest : 17.2.2.

c) burgerrechtelijke aangelegenheden : 7.1.

d) gemeenschapsmaatregelen : 26, 29, 30, 31, 32.

e) herziening : 25.2, 25.3, 25.4.

2. De voorbereidende rechtspleging

14, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

In duur beperkt. Niet te verwarren met de voorlopige maatregelen.

3. De onderzoeksmaatregelen (voorheen : "navorsingen" genoemd)

a) 11.1, 12, 15.1, 23.

b) met het oog op uithandengeving (versoepeling en versnelling van de procedure) : 3.4, 10.3.2, 11.2, 11.3.

4. De voorlopige maatregelen

10.1, 13, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 16, 17, 18, 20, 21.2, 22, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

5. De samenstelling van het dossier

3.4, 9.1.1, 10.3.2, 11.1, 11.3, 26, 29, 31, 32.

6. Het horen van de betrokkene

12, 15.1, 16.3.2.2, 16.3.3.3, 22, 23, 26.1, 26.3, 29.1, 31, 32.

7. De bijstand van een advocaat

15.2, 16.3.2.2, 16.3.3.3, 20, 22, 26.1, 26.3, 29.1, 31, 32.

8. De inhoud van de beschikking

15.3, 16.2, 16.3.3.2, 16.4, 17.1.1, 26.1, 26.3, 29.1, 31, 32.

9. Kennisgeving van de beschikking

15.4.

10. Mededeling van de gedingstukken

9.1, 21.

11. De splitsing en de voeging van de vervolgingen

9.2.

12. De herzieningsprocedure

25, 26.1, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

13. De rechtsmiddelen

a) algemeen : 2.4, 10.2.2, 14.1, 15.5, 16.6 (toepassing artikel 52quater), 17.2 (toepassing artikel 53), 24, 26.1, 26.3, 29.1, 30, 31, 32.

b) termijnen : 16.6.1 (toepassing artikel 52quater), 17.2.1 (toepassing artikel 53)

c) le délai pour statuer sur l'appel :

2.3. — d'urgence dans le cas de l'article 37, paragraphe 3, 1° et 2° (prolongation des mesures après 18 ans).

15.5. — 2 mois dans le cas de l'article 52 (mesures provisoires).

16.6.3. — 15 jours ouvrables dans le cas de l'article 52^{quater} (placement en milieu fermé).

17.2.3. — 5 jours ouvrables dans le cas de l'article 53 (placement en maison d'arrêt).

VII. La procédure concernant les mesures de protection judiciaire organisées par les communautés

27, 29, 30, 31, 32.

VIII. Dispositions transitoires

(11.3.2), 14.3, 15.6, 16.7, 17.2.3, 25.6, 33.

Commentaire des articles

1. Article 36bis : Compétence en matière de police du roulage

L'article 36bis n'a été que légèrement modifié.

1.1. Pour que la loi s'applique, sans distinction, aux Belges et aux étrangers, et que toute référence au statut personnel soit évitée, les mots "mineurs de plus de seize ans" à l'alinéa 1er ont été remplacés par les mots "personnes de plus de seize ans et de moins de dix-huit ans". (1)

Pour les mêmes raisons, dans le dernier alinéa, les mots "mineurs visés" ont été remplacés par les mots "personnes visées".

1.2. Vu la nouvelle loi relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, à l'alinéa 1er, 3°, les mots "à la loi du 1er juillet 1956" ont été remplacés par les mots "à la loi du 21 novembre 1989". (2)

1.3. A l'alinéa 2, la première phrase "Les débats devant ces juridictions ont lieu en chambre du conseil." a été supprimée; dans la deuxième phrase, les mots "s'ils" ont été remplacés par les mots "si les débats devant ces juridictions". Ainsi disparaît l'obligation de tenir les débats en chambre du conseil lors de l'examen des infractions de roulage visées à cet article par les juridictions compétentes en vertu du droit commun, si elles ont été commises par des personnes entre 16 et 18 ans.

L'inconvénient des débats en chambre du conseil en cas de connexité des poursuites à l'égard de majeurs avait déjà été souligné à diverses reprises. (3) Cet inconvénient se présentait également lorsque des faits délictueux ont été commis avant et après l'âge de 18 ans. Enfin, on a fait observer à la Chambre que la publicité des débats dans les cas prévus à l'article 36bis précité est peu susceptible de porter préjudice au jeune. On estimait qu'il était exceptionnel que des éléments de personnalité entrent en ligne de compte lors de l'examen de telles affaires. (4)

2. Article 37 : Mesures pouvant être prises par les tribunaux de la jeunesse

La loi du 2 février 1994 a apporté à l'article 37 les modifications suivantes. Aux paragraphes 2 et 3, 2°, les mots "ans accomplis" ont partout été remplacés par les mots "ans". Dans le point 4 du même paragraphe 2 du texte néerlandais, le mot "instanties" a été remplacé par

c) termijn voor de uitspraak in hoger beroep :

2.3 — onverwijld in geval van artikel 37, paragraaf 3, 1° en 2° (verlenging van de maatregelen na 18 jaar).

15.5. — 2 maanden in geval van artikel 52 (voorlopige maatregelen).

16.6.3 — 15 werkdagen in geval van artikel 52^{quater} (plaatsing in een gesloten afdeling).

17.2.3 — 5 werkdagen in geval van artikel 53 (plaatsing in een huis van arrest).

VII. De rechtspleging met betrekking tot maatregelen van gerechtelijke jeugdbijstand zoals georganiseerd door de gemeenschappen

27, 29, 30, 31, 32.

VIII. De overgangsbepalingen

(11.3.2), 14.3, 15.6, 16.7, 17.2.3, 25.6, 33.

Artikelsgewijze bespreking

1. Artikel 36bis : De bevoegdheid inzake het wegverkeer.

Aan artikel 36bis werden slechts een beperkt aantal wijzigingen aangebracht.

1.1. Opdat de wet zonder onderscheid van toepassing zou zijn op Belgen en vreemdelingen en iedere verwijzing naar het persoonlijk statuut zou worden vermeden werden in het eerste lid de woorden "minderjarigen die meer dan 16 jaar" vervangen door de woorden "personen ouder dan 16 jaar en beneden 18 jaar". (1)

Om dezelfde redenen werden in het laatste lid de woorden "bedoelde minderjarigen" vervangen door de woorden "bedoelde personen".

1.2. Gelet op de nieuwe wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen werden in het eerste lid, 3° de woorden "de wet van 1 juli 1956" vervangen door de woorden "de wet van 21 november 1989". (2)

1.3. In het tweede lid werd de eerste zin "De debatten voor die gerechten hebben in raadkamer plaats" weggelaten. In de tweede zin werden de woorden "Indien eruit ..." vervangen door de woorden "Indien uit de debatten voor die gerechten...". Hierdoor valt de verplichting weg om voor de in dit artikel omschreven verkeersmisdrijven, die gepleegd werden door personen tussen 16 jaar en 18 jaar, de debatten in raadkamer te houden bij de behandeling door de gerechten bevoegd op grond van het gemene recht.

Het nadeel van de debatten in raadkamer in geval van samenhang met vervolgingen ten aanzien van meerderjarigen werd reeds meerdere malen onderstreept. (3) Hetzelfde nadeel deed zich voor wanneer zowel vóór als na de leeftijd van 18 jaar strafbare feiten werden gepleegd. Tenslotte werd in de Kamer erop gewezen dat de openbaarheid van de debatten, in de gevallen voorzien bij voormeld artikel 36bis, weinig nadeel zal berokkenen aan de jongere. Het werd uitzonderlijk geacht dat tijdens het onderzoek van die zaken persoonlijkheidselementen aan bod komen. (4)

2. Artikel 37 : De maatregelen die door de jeugdrechtsbanken kunnen worden genomen.

Door de wet van 2 februari 1994 werden een aantal terminologische wijzigingen aangebracht. In paragraaf 2 en paragraaf 3, 2° werden de woorden "volle leeftijd" telkens vervangen door de woorden "leeftijd". In dezelfde paragraaf 2 werd in punt 4 van de Nederlandse tekst het woord

(1) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 17.

(2) Chambre — 532/5 — 91/92 (S.E.) — Séance du 25 novembre 1992 — p. 2.

(3) P. Mahillon : "Protection de la jeunesse", dans "Les Nouvelles", 1978, n° 1035, p. 353.

(4) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 13.

(1) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 17.

(2) Kamer — 532/5 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 25 november 1992 — blz. 2.

(3) P. Mahillon : "Protection de la jeunesse" in "Les Nouvelles", 1978, n° 1035, blz. 353.

(4) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 13.

le mot "overheden". Au paragraphe 3, alinéa 2, 1°, le texte néerlandais existant a été modifié en vue d'éviter une éventuelle compréhension erronée. (5) La "mauvaise conduite persistante ou le (de) comportement dangereux de l'intéressé" n'entre en ligne de compte que pour la réquisition du ministère public. Au paragraphe 3, alinéa 2, 2°, du texte néerlandais les mots "als misdrijf omschreven feit" ont été simplement remplacés par les mots "als misdrijf gekwalificeerd feit".

2.1. Au paragraphe 2, 4°, les mots "au groupe des établissements d'observation et d'éducation surveillée de l'État" ont été remplacés par les mots "à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance ou au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance". (6) Cette modification de loi était nécessaire du fait qu'à la suite de la communautarisation, l'État n'organise plus aucun établissement d'observation et d'éducation sous surveillance.

En vue de respecter tant le décret de la Communauté flamande du 23 mars 1990 que celui de la Communauté française du 4 mars 1991, le juge — ou le tribunal — de la jeunesse a dorénavant le choix, suivant la communauté concernée, de confier les intéressés à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance, ou au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance. Le législateur a tenu compte des différences dans l'exécution des décisions judiciaires selon l'organisation de ces institutions par les instances respectives des communautés. (7)

2.2. Le paragraphe 2, 4°, a, été complété comme suit: "L'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance est réservé, sauf circonstances très exceptionnelles, au jeune âgé de plus de douze ans". (8)

Au Sénat, le Ministre souligna qu'il devait être tenu compte, dans l'appréciation des circonstances exceptionnelles, non tant de la gravité des faits que de la situation psycho-sociale de l'intéressé. Il fut décidé de prévoir expressément dans la loi qu'un placement en institution publique de jeunes âgés de moins de 12 ans ne pouvait avoir lieu que dans des circonstances très exceptionnelles. Il appartiendra aux juges de la jeunesse de prendre dans chaque cas concret la décision qui convient. Bien que le non-respect de cette disposition ne soit assorti d'aucune sanction, la volonté du législateur est ainsi clairement indiquée aux juridictions. (9)

2.3. Un troisième alinéa est ajouté au paragraphe 3 pour préciser qu'en cas d'appel des jugements mentionnés au paragraphe 3, 1° et 2°, les chambres de la jeunesse des cours d'appel sont tenues de statuer "d'urgence". Cette disposition rencontre un des objectifs principaux de la loi, notamment le renforcement des garanties en matière de procédure devant les tribunaux de la jeunesse. (10)

Contrairement à ce qui est prévu à d'autres articles (notamment les art. 52ter, 52quater et 53), cette disposition ne fixe aucun délai spécifique dans lequel il doit être statué en degré d'appel. Aux termes de la loi, il convient de statuer "d'urgence" ("onverwijld"). Selon la Commission de

"instanties" vervangen door het woord "overheden". In paragraaf 3, lid 2, 1° werd de Nederlandse tekst verbeterd om mogelijke misverstanden te voorkomen. (5) Enkel voor de vordering van het openbaar ministerie is vereist dat de "betrokkene blijk geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt". In paragraaf 3, lid 2, 2° van de Nederlandse tekst werden eenvoudigweg de woorden "als misdrijf omschreven feit" gewijzigd in "als misdrijf gekwalificeerd feit".

2.1. In paragraaf 2, 4° werden de woorden "aan de groep Rijks-gestichten voor observatie en opvoeding onder toezicht" vervangen door "aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht of aan de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht". (6) Deze wetswijziging was noodzakelijk omdat, ingevolge de communautarisering het Rijk geen instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht meer organiseert. Dit is een bevoegdheid van de gemeenschappen.

Met het oog op de naleving van zowel het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 als het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991 heeft voortaan de jeugdrechter — of de jeugdrechtbank — de keuze om, naargelang de betrokken gemeenschap, de betrokkenen toe te vertrouwen, aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht of aan de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht. De wetgever heeft hierbij rekening gehouden met verschillen in uitvoering van rechterlijke beslissingen naargelang de organisatie van die instellingen door de respectievelijke gemeenschapsinstanties. (7)

2.2. Aan paragraaf 2, 4° werd toegevoegd "Behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden staan de openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht alleen open voor de jongeren boven de 12 jaar". (8)

Door de Minister werd in de Senaat benadrukt dat bij het beoordelen van de uitzonderlijke omstandigheden niet zozeer rekening zal worden gehouden met de ernst van de feiten dan wel met de sociaal-psychologische toestand van de betrokkene. Beslist werd in de wet uitdrukkelijk te bepalen dat een plaatsing, in een openbare inrichting van jongeren beneden de 12 jaar slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden mag gebeuren. De jeugdrechters zullen in elk geval afzonderlijk de passende beslissing nemen. Hoewel de niet-naleving van voormelde bepaling geen aanleiding geeft tot een sanctie, wordt zodoende de wil van de wetgever duidelijk bepaald ten opzichte van de rechtbanken. (9)

2.3. Aan paragraaf 3 werd een derde lid toegevoegd waarbij aan de jeugdkamers van de hoven van beroep de verplichting wordt opgelegd om, ingeval van hoger beroep tegen de vonnissen waarvan sprake in paragraaf 3, 1° en 2°, "onverwijld" uitspraak te doen. Deze bepaling kadert in één van de hoofddoelstellingen van de wet, nl. het versterken van de procedurele waarborgen voor de jeugdgerechten. (10)

In tegenstelling tot hetgeen wordt bepaald in andere artikelen (o.m. de artikelen 52ter, 52quater en 53) wordt in deze bepaling geen specifieke termijn vastgelegd binnen dewelke in graad van hoger beroep uitspraak moet worden gedaan. Volgens de tekst van de wet moet dit "onverwijld"

(5) Ainsi se trouve rectifiée la formulation de la loi du 24 décembre 1992 modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

(6) La Commission de la Justice de la Chambre a utilisé une nouvelle dénomination, à savoir celle d'"institutions publiques", Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 18.

(7) Sénat — Ann. Parl. n° 110 — Séance du 8 juillet 1993 — p. 3373.

(8) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 39 et suivantes.

(9) Sénat — Ann. Parl. n° 110 — Séance du 8 juillet 1993 — p. 3360.

(10) Chambre — 532/7 — 91/92 (S.E.) — Séance du 23 décembre 1992 — p. 2.

(5) Hier werd de formulering vervat in de wet van 24 december 1992 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming rechtgezet.

(6) De Commissie voor de Justitie van de Kamer zorgde voor een nieuwe benaming nl. "openbare instellingen", Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 18.

(7) Senaat — Parl. Hand. nr. 110 — Zitting 8 juli 1993 — blz. 3373.

(8) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 39 en volgende.

(9) Senaat — Parl. Hand. nr. 110 — Zitting 8 juli 1993 — blz. 3360.

(10) Kamer — 532/7 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 23 december 1992 — blz. 2.

la Justice du Sénat cela signifie qu'il faut au moins respecter les délais du référé. (11)

Ainsi que la disposition le prévoit expressément, le recours n'est pas suspensif.

2.4. Le même alinéa du paragraphe 3 prévoit que "les jugements et arrêts prononcés en application de cet article ne sont pas susceptibles d'opposition". Cette disposition a été introduite pour éviter des procédures dilatoires. (12)

2.5. Selon le premier alinéa du paragraphe 4, la réprimande est à présent applicable aux personnes qui, au moment du jugement, ont dépassé l'âge de 18 ans. (13)

Selon l'alinéa 2 du paragraphe 4 ces majeurs sont assimilés aux mineurs pour l'application des dispositions du titre II, chapitre IV, ainsi que de l'article 80 de la loi. Le législateur a voulu ainsi éviter d'insérer dans ce chapitre relatif aux règles de procédure, des dispositions spécifiques pour les personnes ayant atteint l'âge de 18 ans au moment de l'examen en cours devant le tribunal de la jeunesse. (14) La protection de l'article 80 de la loi a d'autre part été étendue aux mêmes majeurs eu égard au caractère non-répressif de la procédure. (15)

2.7. En ce qui concerne l'application de ces mesures dans le cadre de la procédure préparatoire, l'attention est attirée sur le commentaire des articles 52 et suivants.

3. Article 38 : Dessaisissement

Cet article, qu'il convient de lire conjointement avec l'article 50, a subi des modifications qui ne peuvent échapper.

Quelques modifications terminologiques ont été apportées. Comme à l'article 36bis, le mot "mineur" a été remplacé par le mot "personne" à l'alinéa 1er et, comme à l'article 37, paragraphe 3, 2°, les mots "als misdrijf omschreven feit" ont été remplacés par les mots "als misdrijf gekwalificeerd feit". Le mot "accomplis" utilisé en rapport avec l'âge de 16 ans est également supprimé et les mots "la juridiction compétente" ont été remplacés par les mots "la juridiction compétente en vertu du droit commun".

3.1. Au Sénat, l'amendement du Gouvernement, qui rétablit à l'alinéa 1er, in fine, les mots "s'il y a lieu", a été adopté. En effet, le ministère public apprécie librement l'opportunité de poursuivre le mineur devant le tribunal après dessaisissement. Il dispose d'un éventail qui dépasse le cadre des poursuites pénales et comprend notamment la transaction pénale, la probation prétorienne, la médiation pénale, ou le classement sans suite. Enfin, il a été souligné au Sénat, que le principe

("d'urgence") gebeuren. Dit betekent voor de commissie voor de Justitie van de Senaat dat minstens de termijnen van het kortgeding moeten worden gerespecteerd. (11)

Zoals de wetsbepaling het uitdrukkelijk vermeldt, heeft het beroep geen schorsende werking.

2.4. In hetzelfde lid van paragraaf 3 wordt vervolgens bepaald: "De vonnissen en arresten uitgesproken met toepassing van dit artikel zijn niet vatbaar voor verzet." Deze bepaling is ingegeven door de bezorgdheid om dilatoire procedures te vermijden. (12)

2.5. Luidens het eerste lid van paragraaf 4 is de berisping thans ook toepasselijk op personen die op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van 18 jaar hebben overschreden. (13)

Luidens het tweede lid van paragraaf 4 worden deze meerderjarigen met minderjarigen gelijkgesteld voor de toepassing van hoofdstuk IV van titel II en van artikel 80. Zodoende heeft de wetgever willen vermijden dat in dit hoofdstuk betreffende de rechtsplegingsregels, bijzondere bepalingen zouden moeten opgenomen worden voor de personen die de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben op het ogenblik van de behandeling voor de jeugdrechtbank. (14)

Gelet op het niet-repressieve karakter van de procedure wordt de bescherming van artikel 80 eveneens uitgebreid tot die meerderjarigen. (15)

2.7. Wat de toepassing van deze maatregelen in het kader van de voorbereidende rechtspleging betreft wordt aandacht gevraagd voor de toelichting bij artikel 52 en volgende.

3. Artikel 38 : De uithandengeving

Aan dit artikel, dat samen met artikel 50 dient gelezen te worden, werden niet onbelangrijke wijzigingen aangebracht.

Voorerst werden een aantal terminologische wijzigingen aangebracht. Zoals in artikel 36bis werd in het eerste lid het woord "minderjarige" vervangen door "persoon" en zoals in artikel 37 paragraaf 3, 2° werden de woorden "als misdrijf omschreven feit" vervangen door "als misdrijf gekwalificeerd feit". Ook werd het woord "volle" in verband met de leeftijd van 16 jaar, weggelaten en werden de woorden "het bevoegde gerecht" vervangen door de woorden "het gerecht bevoegd krachtens het gemeen recht".

3.1. In de Senaat werd het amendement van de regering aangenomen, dat in het eerste lid in fine de woorden "als daartoe grond bestaat" herstelt. Het openbaar ministerie mag inderdaad niet verplicht worden om de minderjarige na een uithandengeving voor de strafrechtbank te vervolgen. Het beschikt over een ruime waaier van mogelijkheden dan alleen de strafvervolgning, zo bijvoorbeeld de minnelijke schikking, de pretorische probatie, de bemiddeling in strafzaken en het seponeren.

(11) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 38; Sénat — Ann. Parl. n° 110 — Séance du 8 juillet 1993 — p. 3360 et suivantes.

(12) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 18.

(13) Cette disposition a été ajoutée "surabondamment" étant donné qu'elle était déjà d'application depuis la modification législative du 24 décembre 1992.

Des décisions judiciaires avaient du reste déjà été rendues en ce sens à maintes reprises. En effet, grâce à l'élargissement du champ d'application de l'article 37, alinéa 1er, où le mot "mineurs" a été remplacé par le mot "personnes", la mesure de réprimande peut également être prise à l'égard de personnes devenues majeures au moment de leur comparution devant le tribunal de la jeunesse.

(14) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 15.

(15) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 37.

(11) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 38; Senaat — Parl. Hand. nr. 110 — Zitting 8 juli 1993 — blz. 3360 en volgende.

(12) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 18.

(13) Deze bepaling werd "ten overvloede" toegevoegd aangezien zij reeds sedert de wetswijziging van 24 december 1992 toepasselijk was.

In die zin werden overigens reeds herhaaldelijk gerechtelijke beslissingen gewezen. Inderdaad, door de verruiming van het eerste lid van artikel 37 waarbij het woord "minderjarigen" vervangen werd door het woord "personen", kan de maatregel van berisping ook ten aanzien van personen die meerderjarig zijn op het ogenblik van hun verschijning voor de jeugdrechtbank genomen worden.

(14) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 15.

(15) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 37.

de la séparation des pouvoirs ne permet pas à une juridiction d'ordonner des poursuites (à l'exception de l'article 343 du Code judiciaire en ce qui concerne la cour d'appel). (16)

3.2. A l'alinéa 2, la possibilité d'un dessaisissement est prévue lorsque l'intéressé a atteint l'âge de 18 ans au moment du jugement. Ainsi, toute hésitation relative à la question de savoir si le tribunal de la jeunesse peut encore se dessaisir pour des faits commis avant l'âge de 18 ans par un jeune qui a dépassé cet âge au moment du jugement, est supprimée. (17) (18)

3.3. Dans ce cas, la même règle que pour la mesure de réprimande, prévue à l'article 37, paragraphe 4 a été adoptée. Il y a également lieu à l'assimilation au mineur pour l'application des dispositions du titre II, chapitre IV, et celles de l'article 80 de la loi.

3.4. Le dernier alinéa apporte également une nouvelle règle. Il prévoit que, dès qu'un dessaisissement a eu lieu, toute personne ayant commis un nouveau fait qualifié infraction devient justiciable de la juridiction ordinaire, à partir du lendemain de sa condamnation définitive par la juridiction compétente.

Le législateur a ainsi décidé qu'à partir du moment où le tribunal de la jeunesse a estimé qu'aucune mesure éducative n'est appropriée, il ne s'indique pas de revenir sur cette appréciation à la suite de faits commis ultérieurement.

Cette modification cadre avec les solutions spécifiques annoncées dans l'accord de Gouvernement en vue de résoudre le problème de la délinquance des mineurs et notamment l'assouplissement des règles en matière de dessaisissement. (19)

Au Sénat, il a été souligné que le dessaisissement permet encore au juge pénal de prendre toute une série de mesures qui ne doivent pas nécessairement aboutir à une amende ou à une peine d'emprisonnement. (20)

A l'observation faite au Sénat qu'il pourrait arriver qu'un jeune qui a fait l'objet d'un dessaisissement peu après ses 16 ans pour des faits graves et qui s'est réintégré totalement, commette à 17 ans un délit mineur pour lequel il devrait comparaître automatiquement devant la juridiction ordinaire, le Ministre a répondu qu'il appartenait au procureur du Roi de décider en la matière. (21) L'opportunité des poursuites devra être examinée.

Les mots qui figuraient dans le projet, à savoir "où le dessaisissement est devenu définitif" ont été remplacés à l'alinéa 3 par les mots "de sa condamnation définitive par la juridiction compétente". (22) Cette modification a été apportée en tenant compte d'un avis formulé par la Cour de cassation. En effet, au cas où l'intéressé aurait été acquitté après dessaisissement ou verrait prononcer un non-lieu, la question se posait de savoir s'il était permis de se fonder sur une telle décision pour considérer

Tenslotte werd in de Senaat vooropgesteld dat het principe van de scheiding der machten verbiedt dat een rechtbank vervolgingen zou bevelen (onverminderd de uitzondering van artikel 343 van het Gerechtelijk Wetboek voor het hof van beroep). (16)

3.2. In tweede lid wordt de mogelijkheid van een uithandengeving voorzien indien de betrokkene op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Aldus valt elke twijfel weg omtrent de vraag of de jeugdrechtbank de zaak nog uit handen kan geven voor feiten die werden gepleegd voor de leeftijd van 18 jaar door een jongere die deze leeftijd overschreden heeft op het ogenblik van het vonnis. (17) (18)

3.3. In dit geval wordt derhalve dezelfde regeling voorzien als vermeld in artikel 37, paragraaf 4, voor wat betreft de maatregel van berisping. Ook voor de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IV van titel II alsmede van artikel 80 van de wet gebeurt de gelijkstelling met een minderjarige.

3.4. Het laatste lid is eveneens nieuw. Eens de zaak uit handen is gegeven wordt iedere persoon, die de dag na zijn definitieve veroordeling door het bevoegde gerecht, een nieuw als misdrijf gekwalificeerd feit pleegt onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone rechter.

De wetgever heeft daardoor beslist dat vanaf het ogenblik dat de jeugdrechtbank geoordeeld heeft dat elke opvoedende maatregel ongeschikt is, het niet aangewezen is op deze beoordeling terug te komen naar aanleiding van latere feiten.

Deze wijziging kadert in de in het regeerakkoord aangekondigde specifieke oplossingen om de delinquentie van minderjarigen aan te pakken, onder meer via een versoepeling van de regels inzake het uit handen geven. (19)

In de Senaat werd er ook op gewezen dat de uithandengeving nog altijd aan de strafrechter toelaat een waaier van maatregelen te nemen die niet noodzakelijk een geldboete of een gevangenisstraf moeten zijn. (20)

Op de opmerking in de Senaat dat het kan gebeuren dat iemand wiens zaak kort na zijn 16 jaar voor zware feiten uit handen wordt gegeven, zich volledig geïntegreerd voelt en dan op 17 jaar een klein feit pleegt, waardoor hij automatisch voor de gewone rechtbank moet verschijnen antwoordde de Minister dat het de procureur des Konings is die daarover beslist. (21) De opportuniteit van een rechtsvervolgning zal moeten worden onderzocht.

De woorden die in het ontwerp voorkwamen namelijk "tot uit handen geven definitief is geworden", werden in het derde lid vervangen door "na zijn definitieve veroordeling door het bevoegde gerecht". (22) Deze verbetering kwam tot stand op advies van het Hof van cassatie. Indien de betrokkene na het uit handen geven wordt vrijgesproken of een buitenvervolginstelling wordt uitgesproken, rees de vraag of men zich daarop kon steunen om te beslissen dat de uithandengeving definitief was. Het

(16) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 53.

(17) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 17.

(18) Cette modification confirme une jurisprudence établie en la matière (voir notamment Cassation 10 juin 1992, J.L.M.B., 1992, 985; Bruxelles, 24 juin 1991, J.T., 1991, 647).

(19) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 12.

(20) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 46.

(21) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 47.

(22) Chambre — 532/8 — 91/92 (S.E.) — Séance du 6 janvier 1993 — p. 1.

(16) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 53.

(17) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 17.

(18) Hiermede wordt een vaste rechtspraak bevestigd. Zie o.m. Cass. 10 juni 1992, J.L.M.B., 1992, 985; Brussel 24 juni 1991, J.T., 1991, 647.

(19) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 12.

(20) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 46.

(21) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 47.

(22) Kamer — 532/8 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 6 januari 1993 — blz. 1.

que le dessaisissement était définitif. La Cour de cassation a jugé cette disposition sujette à critique et a estimé que le dessaisissement devait au moins avoir donné lieu à une condamnation devenue définitive. (23)

Bien que les travaux préparatoires ne précisent pas ce qu'il faut entendre par condamnation "définitive", il s'agit en l'occurrence d'une condamnation coulée en force de chose jugée.

4. Articles 39 et 41 : La mise à la disposition du gouvernement

4.1. L'article 39 dispose que si la mesure prise sur base de l'article 37 est inopérante, soit en raison de la mauvaise conduite persistante, soit en raison du comportement dangereux du mineur, ce dernier peut être mis à la disposition du gouvernement.

L'article 4 de la loi du 2 février 1994 complète cet article par l'alinéa suivant: "La présente disposition n'est pas applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction."

La disposition nouvelle vise à exclure tout risque de voir prononcer des décisions entraînant des limitations arbitraires de liberté. (24)

Si la mise à la disposition du gouvernement ne peut plus être décidée par les tribunaux de la jeunesse relativement aux mineurs ayant commis un fait qualifié infraction, il y a lieu de remarquer qu'il en est déjà de même concernant les mineurs non-délinquants soumis aux législations communautaires flamandes, françaises et germanophones.

Il y a lieu de tenir compte de la disposition transitoire de l'article 34 de la loi du 2 février 1994. Cet article prévoit que la mise à la disposition du gouvernement prononcée avant l'entrée en vigueur de l'article 4 de la loi nouvelle est maintenue à l'égard des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction, au plus tard jusqu'au jour où ces personnes auront atteint l'âge de 18 ans.

4.2. Tout comme à l'article 39 de la loi du 8 avril 1965, a été ajoutée à l'article 41 de cette loi une disposition spécifiant que cet article n'est pas applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction.

L'article 41 traitant des modalités pratiques de la mise à la disposition du gouvernement prévue par l'article 39, nous renvoyons aux commentaires faits à l'occasion de l'examen de cet article.

5. Article 42 : La surveillance par le tribunal de la jeunesse

Au second alinéa de l'article 42, les mots "le comité de protection de la jeunesse (25) ou un délégué à la protection de la jeunesse" ont été remplacés par les mots "le service social compétent". Il s'agit d'une modification de forme nécessaire visant à tenir compte du transfert des compétences en matière de protection de la jeunesse aux communautés.

Pour la Communauté française, le service social compétent est le "service de protection judiciaire" (articles 51 et 62, paragraphe 7 du décret de 4 mars 1991).

Pour la Communauté flamande, l'article 42 a été abrogé partiellement. (26) La surveillance des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction est exercée par le service social de la Communauté flamande près du tribunal de la jeunesse.

(23) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 45 et 46.

(24) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 18.

(25) Dans le texte néerlandais, il faut lire "jeugdbeschermingscomité".

(26) L'abrogation est visée à l'article 22, 4° du décret du 28 mars 1990. Cette disposition a été partiellement annulée par la Cour d'Arbitrage (arrêt 40/91 du 19.12.91) en tant que concernant les mineurs ayant commis un fait qualifié infraction.

Hof van Cassatie vond deze bepaling bekritiseerbaar en was van oordeel dat het uit handen geven minstens aanleiding moest hebben gegeven tot een definitief geworden veroordeling. (23)

Niettegenstaande de vaststelling dat in de voorbereidende werken geen omschrijving wordt gegeven van wat moet verstaan worden onder "definitieve veroordeling" wordt hiermede bedoeld een in kracht van gewijsde gegane veroordeling.

4. Artikelen 39 et 40 : Terbeschikkingstelling van de regering.

4.1. Artikel 39 bepaalt dat indien de krachtens artikel 37 genomen maatregel zijn uitwerking mist, hetzij wegens het voortdurend wangedrag, hetzij wegens gevaarlijke gedragingen van de minderjarige, deze laatste ter beschikking van de regering kan worden gesteld. Dit artikel wordt door artikel 4 van de wet van 2 februari 1994 aangevuld met het volgende lid: "Deze bepaling is niet van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd."

Deze nieuwe wetsbepaling strekt ertoe te voorkomen dat beslissingen worden getroffen, die arbitraire vrijheidsbeperkingen tot gevolg zouden kunnen hebben. (24)

Thans kan, met betrekking tot minderjarigen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd, de beslissing inzake terbeschikkingstelling van de regering ook niet meer genomen worden door de jeugdrechtbanken zoals reeds het geval is voor niet-delinquente minderjarigen die onderworpen zijn aan de wetgevingen van de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige Gemeenschappen.

Er moet evenwel rekening worden gehouden met de overgangsbepaling van artikel 34 van de wet van 2 februari 1994. Daarin is gesteld dat terbeschikkingstellingen van de regering die vóór de inwerkingtreding van artikel 4 van dezelfde wet zijn uitgesproken, ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd, uiterlijk worden gehandhaafd tot op de dag dat deze personen de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

4.2. Net als artikel 39 van de wet van 8 april 1965 wordt artikel 41 aangevuld met een bepaling waarin voorzien wordt dat dit artikel niet van toepassing is op personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd.

In verband met artikel 41, dat de praktische modaliteiten van de terbeschikkingstelling van de regering vastgesteld bij artikel 39 regelt, verwijzen wij naar het commentaar gemaakt naar aanleiding van de behandeling van dit artikel.

5. Artikel 42 : Toezicht door de jeugdrechtbank.

In het tweede lid van artikel 42 worden de woorden "het comité voor jeugdbescherming (25) of een afgevaardigde bij de jeugdbescherming" vervangen door de woorden "de bevoegde sociale dienst". Het betreft hier een formele wijziging wegens de overdracht van bevoegdheden inzake jeugdbescherming naar de gemeenschappen.

De "service de Protection judiciaire" is de bevoegde sociale dienst voor de Franse Gemeenschap (artikelen 51 en 62, paragraaf 7 van het decreet van 4 maart 1991).

In de Vlaamse Gemeenschap werd artikel 42 gedeeltelijk opgeheven. (26) Het toezicht over minderjarigen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd, wordt uitgeoefend door de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank.

(23) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 45 en 46.

(24) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 18.

(25) Bedoeld wordt het jeugdbeschermingscomité.

(26) De opheffing gebeurde bij artikel 22, 4° van het decreet van 28 maart 1990, maar alleen ten aanzien van minderjarigen in een problematische opvoedingssituatie. Laatstgenoemde bepaling werd door het Arbitragehof vernietigd (arrest 40/91 van 14 december 1991) voor zover zij betrekking heeft op minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Pour la Communauté germanophone est prévu un "Sozialdienst beim Jugendgericht"

6 Article 44 : La compétence territoriale

Cet article traite de la compétence territoriale, en détermine les critères, assortit d'une sanction pénale l'obligation d'aviser sans délai d'un changement de résidence et enfin règle l'effet d'un changement de résidence sur la compétence.

6.1 Critères de compétence : principes

6.1.1 Cas où le tribunal de la jeunesse est saisi avant que l'intéressé ait atteint l'âge de 18 ans

6.1.1.1. Critère principal de compétence

La compétence territoriale du tribunal de la jeunesse est déterminée par la résidence des parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde de la personne de moins de 18 ans, et ce sans préjudice des articles 350, 353 et 367, paragraphe 2 du Code civil lesquels prévoient des critères de compétences propres. Ces trois articles concernent respectivement l'adoption, la prononciation d'adoption et la révocation d'adoption

Afin d'établir une distinction claire entre les cas visés au premier alinéa et les cas visés au troisième alinéa, les mots "le mineur" ont été remplacés par les mots "la personne de moins de 18 ans" et "l'intéressé qui a atteint l'âge de 18 ans". L'emploi de ces mots supprime toute discussion quant au statut personnel de l'intéressé et à ses effets à l'âge de la majorité.

6.1.1.2. Critères subsidiaires de compétence

Le nouvel alinéa deux a été inséré à l'article 44 (27) aux fins de régler la compétence territoriale du tribunal de la jeunesse au cas où les parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde de la personne de moins de 18 ans n'ont pas de résidence en Belgique ou lorsque cette résidence est inconnue ou incertaine. Ceci est de plus en plus le cas suite aux mouvements migratoires que connaît notre société.

Dans ce cas sont prévus trois critères subsidiaires de compétence : soit celui du lieu où l'intéressé a commis le fait qualifié infraction, soit celui du lieu où la personne de moins de 18 ans est trouvée, soit enfin celui du lieu où la personne ou l'établissement auquel elle a été confiée a sa résidence ou son siège.

6.1.2. Cas où le tribunal de la jeunesse est saisi après que l'intéressé a atteint l'âge de 18 ans

Le nouvel alinéa 3 de l'article 44 vise à tenir compte de ce que, après la majorité, il n'est plus question de tuteur ou de parent ayant la garde du mineur. (28)

En vertu de ce nouvel alinéa, lorsque la saisine du tribunal de la jeunesse est postérieure aux 18 ans de l'intéressé, le critère de compétence est celui du lieu de résidence de la personne de plus de 18 ans ou, si cette résidence est inconnue ou incertaine, le lieu où le fait qualifié infraction a été commis.

Le nouvel alinéa 4 comporte, tout comme l'ancien alinéa 2 de l'article 44, des exceptions aux règles de compétence territoriale ci-avant énoncées.

6.2. Critères de compétence : exceptions

Ces exceptions sont les suivantes :

6.2.1. Compétence du juge de la jeunesse de la résidence du requérant en cas de demande d'émancipation (article 477 du Code civil) ou de radiation de certaines mentions du casier judiciaire en vertu de la loi du 8 avril 1965 (article 63, alinéa 5 de la loi du 8 avril 1965).

Voor de Duitse Gemeenschap wordt voorzien in een dienst "Sozialdienst beim Jugendgericht".

6. Artikel 44 : Territoriale bevoegdheid.

Dit artikel betreft de territoriale bevoegdheid. Het bepaalt de criteria ervan, voorziet in een straf indien de verplichting om onverwijld de wijziging van verblijfplaats aan de jeugdrechtbank mede te delen niet wordt nageleefd en regelt de gevolgen van de wijziging van verblijfplaats op het stuk van de bevoegdheid.

6.1. Bevoegdheidscriteria : beginselen.

6.1.1. Gevallen waarin een zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt vooraleer de betrokkene de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt

6.1.1.1. Algemeen bevoegdheidsbeginsel

De territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank wordt bepaald op grond van de verblijfplaats van de ouders, voogden of degenen die de persoon beneden de 18 jaar onder hun bewaring hebben, onverminderd de artikelen 350, 353 en 367, paragraaf 2 van het Burgerlijk Wetboek, die in afzonderlijke bevoegdheidscriteria voorzien. Deze 3 artikelen hebben respectievelijk betrekking op de adoptie, de uitspraak van adoptie en de herroeping van de adoptie.

Om een duidelijk onderscheid te maken tussen de gevallen bedoeld in het eerste lid en die bedoeld in het derde lid werden de woorden "de minderjarige" vervangen door de woorden "de persoon beneden de achttien jaar" en "de betrokkene die de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt". Het gebruik van deze woorden voorkomt elke discussie betreffende het persoonlijk statuut van de betrokkene en de gevolgen ervan wat de leeftijd van de meerderjarigheid betreft.

6.1.1.2. Subsidiaire bevoegdheidsbeginselen

Het nieuwe tweede lid werd in artikel 44 ingevoegd (27) om de territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank te regelen wanneer de ouders, voogden of degenen die de persoon beneden de 18 jaar onder hun bewaring hebben, geen verblijfplaats in België hebben of wanneer deze verblijfplaats niet gekend is of niet vaststaat. Dit is, ingevolge de talrijke migraties die onze samenleving kenmerkt, meer en meer het geval.

In dit geval wordt voorzien in 3 subsidiaire bevoegdheidsbeginselen : de plaats waar de betrokkene het als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, de plaats waar de persoon beneden de 18 jaar wordt aangetroffen, of de plaats waar de betrokkene verblijft of waar de inrichting gevestigd is aan dewelke hij werd toevertrouwd.

6.1.2. Gevallen waarin de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt nadat de betrokkene de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt

Het nieuwe derde lid van artikel 44 houdt rekening met het gegeven dat er na de meerderjarigheid geen sprake meer is van een voogd of ouder die de bewaring heeft. (28)

Krachtens dit nieuwe lid is, wanneer de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig wordt gemaakt nadat betrokkene de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, de jeugdrechtbank bevoegd van de plaats waar deze persoon zijn verblijfplaats heeft, of indien deze onbekend is of niet vaststaat, van de plaats waar het als misdrijf gekwalificeerd feit werd gepleegd.

6.2. Bevoegdheidscriteria : uitzonderingen.

Niet als het vroegere tweede lid van artikel 44 van de wet van 8 april 1965 bevat het nieuwe vierde lid uitzonderingen op de hiervoren omschreven regels inzake territoriale bevoegdheid.

Het zijn de volgende :

6.2.1. Bevoegdheid van de jeugdrechter, van de verblijfplaats van de persoon die een verzoek tot ontvoogding indient (artikel 477 B.W.) of een verzoek tot schrapping van bepaalde vermeldingen in het strafregister overeenkomstig de wet van 8 april 1965 (artikel 63, vijfde lid).

(27) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1993 — p. 18.

(28) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 22 et 49

(27) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1993 — blz. 18.

(28) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 22 en 49.

6.2.2. Compétence du juge de la jeunesse dans le ressort duquel le conseil de famille s'est réuni en cas de demande de récupération de la puissance parentale par les parents d'origine après décès du ou des adoptants (article 361, paragraphe 3 du Code civil), de tutelle organisée en cas de révocation d'adoption (article 367, paragraphe 7 du Code civil), de prononciation d'émancipation proposée par le conseil de famille (article 478 du Code civil) et d'émancipation prévue en l'hypothèse envisagée par l'article 479 du Code civil.

Le texte remplaçant l'ancien 1° de l'alinéa 2 ne comporte plus de référence aux articles 373 et 374 du Code civil. Dans ces hypothèses le principe général énoncé au premier alinéa est d'application. Ceci implique que la compétence territoriale est déterminée par la résidence des parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde de la personne de moins de 18 ans. Il a été ainsi tenu compte de la modification des articles du Code civil par la loi du 31 mars 1987 sur la filiation tendant à éviter que des tribunaux différents ne soient saisis selon la résidence de l'un ou l'autre parent, lorsque les parents résident dans des arrondissements différents. (29)

6.3. L'obligation d'aviser sans délai un changement de résidence

Le nouveau cinquième alinéa est quasi identique à l'ancien troisième alinéa, lequel prévoyait déjà l'obligation pour les parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde de la personne de moins de 18 ans, d'aviser sans délai le tribunal de la jeunesse d'un changement de résidence.

L'innovation consiste en ce que le non respect de cette obligation est assorti d'une peine d'amende de 1 à 25 francs. Cette infraction est de la compétence du tribunal de police.

6.4. L'effet d'un changement de résidence

Les alinéas 6 et 7 nouveaux de l'article 44 correspondent mots pour mots aux anciens alinéas 4 et 5 de cet article.

Un changement de résidence, d'un arrondissement vers un autre entraîne le dessaisissement du tribunal de la jeunesse primitivement saisi et au profit du tribunal de la jeunesse de la nouvelle résidence.

Le tribunal saisi de l'affaire demeure cependant compétent pour statuer au fond en cas de changement de résidence en cours d'instance.

7. Article 45 : L'acte introductif d'instance

7.1. Le premier point a été modifié en raison de la nouvelle numérotation des articles et du remplacement des commissions d'assistance publique par les centres publics d'aide sociale. Il a été, en outre, tenu compte du nouvel article 145 du Code civil introduit par l'article 8 de la loi du 19 janvier 1990 abaissant à dix-huit ans l'âge de la majorité civile. Cet article permet en effet à un mineur d'introduire au tribunal de la jeunesse une demande de contracter mariage avant l'âge de 18 ans, en cas de défaut de consentement des parents.

7.2. Le point 2, b, a été modifié eu égard à la possibilité nouvelle pour le ministère public de saisir le tribunal de la jeunesse en vue d'une décision de dessaisissement (article 38) avant que l'instruction ne soit clôturée (alinéa 5 de l'article 49).

7.3. Le nouveau point 2, c, tient compte de la possibilité offerte à présent au "mineur" par les articles 37, paragraphe 3, alinéa 1er de demander par requête une prolongation des mesures après qu'il ait atteint l'âge de 18 ans.

(29) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 18.

6.2.2. Bevoegdheid van de jeugdrechter van het rechtsgebied waar de familieraad heeft vergaderd, ingeval de ouders van de geadopteerde verzoeken dat het kind terug onder hun ouderlijk gezag wordt geplaatst bij overlijden van één of van beide adopterende echtgenoten (artikel 361, paragraaf 3 B.W.), om te voorzien in de voogdij bij herroeping van adoptie (artikel 367, paragraaf 7 B.W.), naar aanleiding van de uitspraak van de ontvoogding met instemming van de familieraad (artikel 478 B.W.) of in geval van verzoek om over de ontvoogding te beraadslagen (artikel 479 B.W.).

De tekst die het oude punt 1° van het tweede lid vervangt, bevat geen verwijzingen meer naar de artikelen 373 en 374 B.W. In die gevallen geldt het algemeen beginsel dat vervaat is in het eerste lid. Dit houdt in dat de territoriale bevoegdheid wordt bepaald door de verblijfplaats van de ouders, voogden of de personen die een persoon beneden de 18 jaar onder hun bewaring hebben. Zodoende werd er rekening gehouden met de wijziging van de artikelen van het burgerlijk wetboek door de wet van 31 maart 1987 op de afstamming die ertoe strekt te voorkomen dat de zaak aanhangig wordt gemaakt bij verschillende rechtbanken naar gelang van de verblijfplaats van de ene of van de andere ouder wanneer die in verschillende arrondissementen verblijven. (29)

6.3. De verplichting onverwijld kennis te geven van een verandering van verblijfplaats

Het nieuwe vijfde lid is praktisch identiek aan het oude derde lid dat de ouders, voogden of degenen die een persoon beneden de 18 jaar onder hun bewaring hebben er toe verplichtte elke verandering van verblijfplaats onverwijld mede te delen aan de jeugdrechtbank.

Nieuw is, dat de niet-naleving van deze verplichting strafbaar wordt met een geldboete van één frank tot vijfentwintig frank. Deze overtreding valt onder de bevoegdheid van de politierechtbank.

6.4. De gevolgen van een verandering van verblijfplaats

Het nieuwe zesde en het nieuwe zevende lid van artikel 44 komen letterlijk overeen met het oude vierde en vijfde lid van voornoemd artikel.

De verandering van verblijfplaats naar een ander arrondissement heeft voor gevolg dat de zaak wordt onttrokken aan de jeugdrechtbank waarbij ze eerst aanhangig werd gemaakt en verwezen wordt naar de jeugdrechtbank van het arrondissement waar de nieuwe verblijfplaats gelegen is.

De rechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, blijft evenwel bevoegd om ten gronde uitspraak te doen in geval van verandering van verblijfplaats tijdens het geding.

7. Artikel 45 : Akte van rechtsingang

7.1. Het eerste punt werd gewijzigd wegens de nieuwe nummering van de artikelen in het Burgerlijk Wetboek en wegens de vervanging van de commissies van openbare onderstand door openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Tevens werd rekening gehouden met het nieuwe artikel 145 van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij artikel 8 van de wet van 19 januari 1990 tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar. Dit artikel laat een minderjarige toe, zelf bij de jeugdrechtbank een verzoekschrift in te dienen met het oog op het aangaan van een huwelijk vóór de leeftijd van 18 jaar, indien de ouders niet in het huwelijk instemmen.

7.2. Punt 2, b, werd gewijzigd wegens de nieuwe mogelijkheid voor het openbaar ministerie om de jeugdrechtbank te vatten met het oog op een uithandengeving (artikel 38), alvorens het gerechtelijk onderzoek is afgesloten (artikel 49, vijfde lid).

7.3. Het nieuwe punt 2, c, houdt rekening met de mogelijkheid die de artikelen 37, paragraaf 3, eerste lid, aan de "minderjarige" nu bieden om bij verzoekschrift verlenging te vragen van de maatregelen nadat hij de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

(29) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 18.

Cette disposition ouvre également la possibilité aux parties visées à l'article 60, alinéa 2, de saisir elles-mêmes le tribunal par requête pour demander la révision des mesures, sans être liées par une initiative du ministère public.

8. Article 46 : La citation ou l'avertissement du ministère public

Le premier alinéa est inchangé et détermine à qui la citation, à la requête du ministère public où l'avertissement doit être adressée.

8.1. Un alinéa 2 a été ajouté pour adapter les règles aux cas où la poursuite judiciaire sur base de l'article 36, 4, est intentée après que le mineur ait atteint l'âge de la majorité.

Du fait que l'autorité parentale a pris fin, la citation ou l'avertissement ne doivent plus être adressés qu'au jeune et à ceux qui étaient civilement responsables avant sa majorité. (30)

Il s'agit des personnes visées à l'article 1384, alinéa 2 du Code civil, c'est-à-dire le père et la mère, à l'exclusion de toutes autres.

8.2. L'alinéa 3 nouveau de cet article supprime l'augmentation des délais de citation en raison de la distance, prévu par l'article 55 du Code judiciaire. (31)

Il contient un renvoi à l'article 184 alinéa 3 du Code d'instruction criminelle qui permet la réduction du délai à 3 jours "lorsque l'inculpé ou l'un des inculpés est détenu préventivement". Cette référence n'a que peu d'incidence pratique, dans la mesure où la loi relative à la détention préventive n'est applicable aux mineurs qu'après dessaisissement. La seule hypothèse dès lors envisageable est celle où le jeune a été placé sous mandat d'arrêt après un jugement de dessaisissement assorti de l'exécution provisoire et que suite à un recours exercé contre cette décision, il comparait devant la chambre de la jeunesse de la cour d'appel.

9. Article 48 : La communication des pièces et la connexité

Cet article traite de la communication des pièces et des problèmes de connexité lorsqu'un mineur a commis un fait qualifié infraction avec d'autres personnes non justiciables du tribunal de la jeunesse.

9.1. Communication des pièces

Le paragraphe premier concerne les procédures relatives aux parents (section 1ère du chapitre III, titre II).

9.1.1. Dans un souci de protéger la vie privée de chacun des parents pris isolément, mais aussi dans un but de protection des confidences que pourraient recueillir les travailleurs sociaux, le texte prévoit non seulement que chaque parent fait l'objet d'une procédure distincte mais encore que les dossiers dits "de personnalité" sont séparés des autres pièces de la procédure et ne peuvent en tout état de cause être communiqués aux autres parties.

Cette règle est applicable tant pendant la procédure préparatoire que celle au fond.

9.1.2. Comme il est prévu à l'alinéa 3, le ministère public peut, pendant la procédure préparatoire seulement, refuser la communication de ces pièces aux parties s'il juge que cette communication serait de nature à nuire aux intérêts des personnes concernées. Il s'agit là d'une application particulière d'un principe général déjà contenu dans l'article 125 du règlement général sur les frais de justice en matière répressive. Cet article dispose que le procureur général autorise la communication des pièces en matière criminelle, correctionnelle et de police et en matière disciplinaire.

Deze bepaling biedt aan de partijen bedoeld in artikel 60, tweede lid, eveneens de mogelijkheid om zich bij verzoekschrift zelf tot de rechtbank te wenden, ten einde de herziening van de maatregelen te vragen, zonder gebonden te zijn door een initiatief van het openbaar ministerie.

8. Artikel 46 : Dagvaarding of waarschuwing vanwege het openbaar ministerie.

Het eerste lid is onveranderd en bepaalt aan wie de dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie of de waarschuwing van het openbaar ministerie wordt gericht.

8.1. Er wordt één tweede lid toegevoegd om tegemoet te komen aan de gevallen waarbij de rechtsvervolgning op grond van artikel 36, 4° wordt ingesteld nadat de minderjarige meerderjarig is geworden.

Vermits er dan een einde is gekomen aan het ouderlijk gezag, moet de dagvaarding of de waarschuwing alleen worden gericht aan de jongere en aan de personen die voor zijn meerderjarigheid burgerlijk aansprakelijk waren. (30)

Hiernede worden de personen bedoeld waarvan sprake is in artikel 1384, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek, namelijk de vader en de moeder, met uitzondering van enige andere persoon.

8.2. Het nieuwe derde lid van dit artikel schaft de verlenging af van de dagvaardingstermijnen wegens de territoriale afstand, als door artikel 55 van het Gerechtelijk Wetboek wordt bepaald. (31)

Dit lid bevat een verwijzing naar artikel 184, derde lid van het Wetboek van Strafvordering dat de termijn tot 3 dagen verkort "wanneer de verdachte of één van de verdachten zich in voorlopige hechtenis bevindt". Deze verwijzing heeft in de praktijk weinig weerslag aangezien de wet op de voorlopige hechtenis niet van toepassing is op minderjarigen, behalve in geval van uithandengeving. De enig denkbare hypothese is dan ook deze waarbij de jongere onder aanhoudingsmandaat werd geplaatst na een voorlopig uitvoerbaar verklaard vonnis tot uithandengeving en hij tegen deze beslissing een verhaalmiddel aanwendt waarna hij voor de jeugdkamer van het hof van beroep verschijnt.

9. Artikel 48 : Mededeling van stukken en samenhang

Dit artikel heeft betrekking op de mededeling van de stukken en op de problemen op het vlak van de samenhang wanneer de minderjarige een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd samen met personen die niet aan de rechtsmacht van de jeugdrechtbank zijn onderworpen.

9.1. Mededeling van stukken

De eerste paragraaf betreft de rechtsplegingen ten aanzien van de ouders (eerste afdeling van hoofdstuk III van titel II).

9.1.1. Met het oog op de bescherming van het privé-leven van elke ouder afzonderlijk, maar ook ter bescherming van vertrouwelijke gegevens die de maatschappelijk werkers zouden kunnen verzamelen, bepaalt de tekst niet alleen dat ten aanzien van elke ouder een afzonderlijke rechtspleging moet worden gevoerd maar tevens dat de zogenaamde persoonlijkheidsdossiers gescheiden moeten blijven van de andere procedurestukken en dat deze in geen geval aan de andere partijen mogen worden medegedeeld.

Deze bepaling is van toepassing, zowel tijdens de voorbereidende rechtspleging als tijdens de procedure ten gronde.

9.1.2. Zoals in het derde lid is bepaald kan het openbaar ministerie echter alleen tijdens de duur van de voorbereidende rechtspleging weigeren deze stukken aan de partijen mede te delen indien het van oordeel is dat dit de belangen van de betrokken personen kan schaden. Het betreft hier een toepassing van een algemeen principe dat vervat is in artikel 125 van het Algemeen Reglement op de gerechtskosten in strafzaken. Daarin is gesteld dat het de procureur-generaal toekomt machtiging te verlenen om stukken van criminele, correctionele zaken, politie- en tuchtzaken mede te delen.

(30) Amendement n° 48 de Mme Stengers, Chambre — 532/6 — 91/92 (S.E.) — Séance du 9 décembre 1992 — p. 4.

(31) Amendement n° 11 de MM. Mayeur etc., Chambre — 532/5 — 91/92 (S.E.) — Séance du 25 novembre 1992 — p. 4.

(30) Amendement nr. 48 van Mevr. Stengers, Kamer — 532/6 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 9 december 1992 — blz. 4.

(31) Amendement nr. 11 van de heren Mayeur c.s., Kamer — 532/5 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 25 november 1992 — blz. 4.

9.2. La connexité

9.2.1. Le paragraphe 2 de l'article 48 nouveau traite de la connexité dans les procédures relatives aux mineurs (section 2 du chapitre III, titre II). On y précise en plus qu'il y a disjonction entre les poursuites à l'égard des personnes de moins de 18 ans et celles à l'égard des personnes non justiciables du tribunal de la jeunesse, dès qu'elle peut avoir lieu sans nuire à l'information ou à l'instruction, ce qui correspond déjà à la pratique qui s'était établie.

9.2.2. Comme par le passé, l'alinéa 2 prévoit qu'après dessaisissement, la poursuite à l'égard d'une personne de moins de 18 ans peut être jointe à celle à l'égard de la personne non justiciable du tribunal de la jeunesse.

10. Article 49 : L'intervention du juge d'instruction

Rappelons d'abord que le juge d'instruction n'est saisi par réquisition du ministère public ou ne se saisit d'office en cas de flagrant délit, que dans des circonstances exceptionnelles et en cas de nécessité absolue.

Le recours à l'office du juge d'instruction est le plus régulièrement motivé soit par l'urgence, soit par la connexité avec le dossier à charge de majeurs, soit par la nécessité de procéder à des actes d'instruction dont le monopole appartient à ce magistrat.

10.1. Mesures provisoires décidées par le juge d'instruction

Le nouvel alinéa 2 de l'article 49 prévoit, qu'en cas d'urgence, le juge d'instruction peut prendre à l'égard de la personne de moins de 18 ans, une des mesures de garde provisoire visées aux articles 52 et 53.

Dans ce cas, il en avise simultanément et par écrit le juge de la jeunesse qui exerce dès lors ses attributions et statue dans les deux jours ouvrables, conformément aux articles 52ter et 52quater.

Si le juge de la jeunesse confirme la décision de placement en régime éducatif fermé ou en maison d'arrêt, les deux mesures ne peuvent dépasser ensemble les délais prévus respectivement aux articles 52quater et 53 (32)

10.2. Règlement de la procédure

10.2.1. L'article 49, alinéa 3, prévoit que, si l'instruction est terminée, le juge d'instruction, sur réquisition du ministère public, rend, soit une ordonnance de non lieu, soit une ordonnance de renvoi devant le tribunal de la jeunesse.

10.2.2. Le ministère public et la partie civile peuvent se pourvoir contre l'ordonnance de non-lieu prise par le juge d'instruction sur base de l'article 49, alinéa 3. Ce recours s'exerce devant la chambre des mises en accusation. (33)

10.2.3. L'alinéa 3 nouveau complète l'article 49 par une disposition selon laquelle l'ordonnance ne peut être prononcée par le juge d'instruction qu'après un débat contradictoire.

Préalablement, la personne de moins de 18 ans, les père et mère et les parties civiles doivent avoir eu la possibilité de prendre connaissance du dossier relatif aux faits. Ce dossier est déposé au greffe 48 heures au moins avant le débat.

Le débat a lieu à huis-clos dans le cabinet du juge d'instruction. (34)

10.3. Dessaisissement avant la fin de l'instruction

(32) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.F.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 40

(33) Annales Droit, T. XXXI, 1971, p. 153 et 155.

(34) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.F.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 21.

9.2. Samenhang

9.2.1. De tweede paragraaf van het nieuwe artikel 48 heeft betrekking op de samenhang in procedures ten aanzien van minderjarigen (afdeling 2 van hoofdstuk III van titel II). Het woord "minderjarigen" werd vervangen door de woorden "personen beneden de achttien jaar". Tevens is bepaald dat de vervolgingen ten aanzien van personen beneden de 18 jaar en personen die niet aan de rechtsmacht van de jeugdrechtbank zijn onderworpen, worden gesplitst zodra dit zonder nadeel voor het vooronderzoek of voor het gerechtelijk onderzoek kan geschieden. Dit gebeurt reeds in de praktijk.

9.2.2. Zoals voorheen is in het tweede lid bepaald dat, na de uithandengeving, de vervolging ten aanzien van een persoon beneden de 18 jaar kan worden samengevoegd met de vervolging ten aanzien van de persoon die niet aan de rechtsmacht van de jeugdrechtbank is onderworpen.

10. Artikel 49 : Tussenkost van de onderzoeksrechter.

Eerst en vooral moet er aan herinnerd worden dat alleen in uitzonderlijke omstandigheden en in geval van volstreekte noodzaak een onderzoeksrechter door een vordering van het openbaar ministerie kan worden gevat of ambtshalve kan optreden in geval van ontdekking op heterdaad.

De tussenkost van de onderzoeksrechter is meestal vereist omdat de zaak dringend is, omdat er samenhang bestaat met het dossier ten laste van meerderjarigen of omdat moet worden overgegaan tot daden van onderzoek die uitsluitend tot de bevoegdheid van die magistratuur behoren.

10.1. Voorlopige maatregelen genomen door de onderzoeksrechter

Het nieuwe tweede lid van artikel 49 bepaalt dat in spoedeisende gevallen de onderzoeksrechter ten aanzien van de persoon beneden de 18 jaar één van de in de artikelen 52 en 53 bedoelde voorlopige maatregelen van bewaring kan nemen.

In dit geval geeft hij daarvan gelijktijdig en schriftelijk bericht aan de jeugdrechter, die dan zijn bevoegdheden uitoefent en binnen 2 werkdagen uitspraak doet overeenkomstig de artikelen 52ter en 52quater.

Wanneer de jeugdrechter de beslissing tot plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling of in een huis van arrest bevestigt, mogen beide maatregelen samen niet langer duren dan de termijnen bepaald, respectievelijk in de artikelen 52quater en 53 (32)

10.2. Regeling van de procedure

10.2.1. Artikel 49, derde lid, bepaalt dat als het gerechtelijk onderzoek is beëindigd, de onderzoeksrechter, op vordering van het openbaar ministerie, een beschikking tot buitenvervolginstelling of een beschikking tot verwijzing naar de jeugdrechtbank neemt.

10.2.2. Het openbaar ministerie en de burgerlijke partij kunnen hoger beroep instellen tegen de beschikkingen tot buitenvervolginstelling die de onderzoeksrechter neemt op grond van artikel 49, derde lid. Over dergelijke beroepen moet worden beslist door de kamer van inbeschuldigingstelling. (33)

10.2.3. Het nieuwe derde lid valt artikel 49 aan met een bepaling waardoor de beschikking door de onderzoeksrechter pas kan worden uitgesproken na een tegensprekelijk debat tussen de partijen.

Voorafgaandelijk moeten de persoon beneden de 18 jaar, de vader en de moeder, alsook de burgerlijke partijen kennis hebben kunnen nemen van het dossier met betrekking tot de feiten. Dit dossier wordt ten minste 48 uren vóór het debat ter griffie neergelegd.

Het debat heeft plaats met gesloten deuren in het kabinet van de onderzoeksrechter. (34)

10.3. Uithandengeving voor het einde van het onderzoek

(32) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 40.

(33) Annales de Droit, Deel XXXI, 1971, blz. 153 en 155

(34) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 21.

10.3.1. L'article 49 est complété par un nouvel alinéa 4 qui permet au ministère public de demander au tribunal de la jeunesse de prononcer un dessaisissement prévu à l'article 38, avant que ne soit rendue l'ordonnance du juge d'instruction visée à l'article 49, alinéa 3. Le tribunal de la jeunesse statue en l'état de la procédure et donc même si l'instruction n'est pas terminée.

Le Ministre de la Justice a justifié l'introduction de cette disposition en insistant sur le fait qu'il n'est pas toujours indispensable, pour le tribunal de la jeunesse, d'attendre la fin d'une instruction judiciaire pour acquérir la conviction qu'une mesure protectionnelle est ou non adéquate, eu égard à la personnalité et aux éventuels antécédents du mineur, notamment lorsqu'il est récidiviste.

10.3.2. Néanmoins cette disposition n'autorise pas qu'il soit dérogé aux conditions du dessaisissement prévues par les articles 38 et 50, paragraphe 2.

Le juge de la jeunesse peut demander des informations complémentaires, notamment quant aux faits, s'il estime que l'affaire n'est pas en état. (35)

10.3.3. Si le tribunal de la jeunesse fait droit à la demande de dessaisissement, le juge d'instruction ne devra plus, à la fin de son instruction, rendre l'ordonnance prévue à l'article 49, alinéa 3, mais une ordonnance de soit communiqué. (36)

Le souci du législateur est de ne pas retarder la procédure. Il estime qu'une décision de dessaisissement au cours de l'instruction judiciaire, qui peut être longue, accélère le cours de la justice et ne préjuge en rien de la culpabilité. (37)

La nouvelle disposition vise à réduire la durée moyenne des mesures de garde provisoire exécutées dans les établissements publics d'observation et d'éducation surveillée en égard au nombre limité de places disponibles dans ces établissements. (38)

11. Article 50 : Mesures d'investigation (39)

Au paragraphe 1er, alinéa 1er, du texte néerlandais, il a été apporté deux modifications terminologiques, notamment le remplacement des mots "alle navorsingen" par les mots "het onderzoek" et des mots "die dienstig zijn" par les mots "dat nodig is".

Suite à la communautarisation, les mots "d'un délégué à la protection de la jeunesse" ont été remplacés à l'alinéa 2 du même paragraphe par les mots "du service social compétent" lequel relève de la compétence des communautés. De plus, le membre de phrase "... et qui contient éventuellement les renseignements recueillis à l'intervention du comité de protection de la jeunesse" a été supprimé. (40)

11.1. L'alinéa 3 du paragraphe 1er est entièrement nouveau. (41) Il établit le principe, selon lequel le tribunal de la jeunesse, lorsqu'il fait procéder à une étude sociale, par le service social compétent, ne peut prendre ou modifier sa décision, qu'après avoir pris connaissance de

10.3.1. Artikel 49 wordt aangevuld met een nieuw vierde lid op grond waarvan het openbaar ministerie de jeugdrechtbank kan vorderen de zaak overeenkomstig artikel 38 uit handen te geven vooraleer de in artikel 49, derde lid, bedoelde beschikking van de onderzoeksrechter wordt genomen aangezien de jeugdrechtbank vonnist in de staat van de procedure, zelfs indien het gerechtelijk onderzoek niet is beëindigd.

De Minister van Justitie heeft de invoering van deze bepaling verantwoord door te stellen dat het voor de jeugdrechtbank niet steeds noodzakelijk is de afsluiting van het gerechtelijk onderzoek af te wachten om ervan overtuigd te zijn dat een jeugdbeschermingsmaatregel al dan niet geschikt is, gelet op de persoonlijkheid en de eventuele anteceden ten van de minderjarige, inzonderheid wanneer het een recidivist betreft.

10.3.2. Deze bepaling laat evenwel niet toe dat wordt afgeweken van de in de artikelen 38 en 50, paragraaf 2, bepaalde voorwaarden voor uithandengeving.

De jeugdrechter kan, inzonderheid betreffende de feiten, bijkomende informatie vragen indien hij van oordeel is dat de zaak niet in staat van wijzen is. (35)

10.3.3. Indien de jeugdrechtbank op de vordering tot uithandengeving ingaat, dient de onderzoeksrechter bij het afsluiten van zijn onderzoek niet meer de in artikel 49, derde lid, bedoelde beschikking te nemen maar een beschikking tot mededeling. (36)

De wetgever streeft ernaar de procedure niet te vertragen. Hij is immers van oordeel dat een beslissing tot uithandengeving gedurende het gerechtelijk onderzoek, dat veel tijd in beslag kan nemen, de rechtsingang bespoedigt en niet vooruit loopt op de schuldvraag. (37)

Deze nieuwe bepaling beoogt een vermindering van de gemiddelde duur van de voorlopige bewaringsmaatregelen die ten uitvoer worden gelegd in de openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht. Hierbij werd rekening gehouden met het beperkt aantal beschikbare plaatsen in deze instellingen. (38)

11. Artikel 50 : De onderzoeksmaatregelen (39)

In paragraaf 1, eerste lid van de Nederlandse tekst komen slechts 2 terminologische wijzigingen voor, namelijk de vervanging van de woorden "alle navorsingen" door "het onderzoek" en de woorden "die dienstig zijn" door "dat nodig is".

Als gevolg van de communautarisering werden in het tweede lid van dezelfde paragraaf de woorden "van een afgevaardigde bij de jeugdbescherming" vervangen door de woorden "van de bevoegde sociale dienst". Deze diensten ressorteren onder de bevoegdheid van de gemeenschappen. Tevens werd de zinsnede "... dat eventueel de inlichtingen bevat die door bemiddeling van het jeugdbeschermingscomité zijn ingewonnen" weggelaten. (40)

11.1. Het derde lid van de eerste paragraaf is volledig nieuw. (41) Hierin wordt het principe gesteld dat de jeugdrechtbank, indien zij een maatschappelijk onderzoek doet verrichten door de bevoegde sociale dienst, haar beslissing eerst kan nemen of wijzigen, na kennis te hebben

(35) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 65.

(36) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 64.

(37) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 63.

(38) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 21.

(39) Auparavant "alle navorsingen" dans le texte néerlandais.

(40) Chambre — 532/6 — 91/92 (S.E.) — Séance 9 décembre 1992 — p. 4 et 5.

(41) Chambre — 532/6 — 91/92 (S.E.) — Séance 9 décembre 1992 — p. 4

(35) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 65.

(36) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 64.

(37) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 63.

(38) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 21.

(39) Voorheen "navorsingen" genoemd.

(40) Kamer — 532/6 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 9 december 1992 — blz. 4 en 5.

(41) Kamer — 532/6 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 9 december 1992 — blz. 4.

l'avis de ce service. Cette règle n'est pas d'application en cas d'urgence ou si cet avis ne lui parvient pas dans le délai qu'il a fixé et qui ne peut dépasser 75 jours. (42) Tout retard dans la procédure qui pourrait nuire aux droits et aux intérêts des mineurs doit être évité. C'est la raison pour laquelle un délai maximal raisonnable a été prévu. Le juge de la jeunesse a évidemment le droit d'imposer un délai plus court. (43) Il va de soi qu'il sera tenu compte des possibilités des services sociaux compétents.

En ce qui concerne le début de délai de 75 jours, l'attention doit être attirée sur la mesure transitoire de l'article 100*bis* (voir ci-dessous).

11.2. Le dernier alinéa du paragraphe 1er confirme la règle qu'un dessaisissement n'est possible, conformément à l'article 38, qu'après avoir fait procéder à l'étude sociale et à l'examen médico-psychologique.

Les mots "Hors le cas où le tribunal de la jeunesse est saisi en vertu de l'article 36, 4°, d'un fait qualifié contravention, il ne peut ..." ont été remplacés par les mots "Sans préjudice de l'article 36*bis*, le tribunal de la jeunesse ne peut ...".

Pour rappel : l'article 36*bis* prévoit les cas et les conditions dans lesquels les personnes de plus de 16 ans et n'ayant atteint l'âge de 18 ans peuvent être jugées directement par les juridictions pénales de droit commun pour les infractions y énumérées.

L'article 50 répond à un des objectifs du législateur, qui consiste à renforcer les garanties en matière de procédure devant les tribunaux de la jeunesse. (44) Il a été souligné à juste titre que la décision de dessaisissement doit rester exceptionnelle. (45)

11.3. Le paragraphe 2 est entièrement nouveau et vise à assouplir dans les cas ci-dessous les conditions du dessaisissement.

Seul le cas visé au 1° était prévu dans le projet initial. (46)

Les cas mentionnés aux 2° et 3° ont été ajoutés à la suite d'un amendement du gouvernement. Cet assouplissement du dessaisissement a été justifié par l'augmentation de la délinquance juvénile en matière de vol et de vandalisme, souvent commis en bande, avec violence voire même en utilisant des armes. La plupart de ces faits commis sur la voie publique ont pour victimes des particuliers et, dans une large mesure, des victimes féminines sans défense. S'il ressort de l'inconduite répétée d'un mineur que l'objectif éducatif ne peut être atteint dans le cadre de la loi sur la protection de la jeunesse, il est nécessaire de recourir aux juridictions de droit commun.

Ces nouvelles dispositions constituant un compromis délicat réalisé à la Chambre entre ceux d'une part qui étaient totalement opposés à toute forme de dessaisissement sans disposer d'un rapport médico-psychologique et d'autre part le gouvernement qui avait à l'origine proposé un dessaisissement obligatoire dans les 15 jours lorsqu'il y avait récurrence d'infractions graves. (47)

(42) Chambre — 532/5 — 91/92 (S.E.) — Séance du 25 novembre 1992 — p. 5.

(43) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 24.

(44) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 6.

(45) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 12, Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 7.

(46) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 39.

(47) Sénat — Ann. parl. n° 110 — Séance du 8 juillet 1993 — p. 3360-3361.

genomen van het advies van die dienst. Deze regel geldt niet voor spoedeisende gevallen of wanneer dit advies haar niet bereikt binnen de door haar bepaalde termijn, die niet meer dan 75 dagen mag bedragen (42) Iedere vertraging in de procedure die de rechten en de belangen van de minderjarigen in het gedrang kan brengen moet worden vermeden. Vandaar de bepaling van een redelijke maximumtermijn. Uiteraard staat het de jeugdrechter vrij een kortere termijn op te leggen. (43) Hierbij zal rekening worden gehouden met de mogelijkheden van de bevoegde sociale diensten.

Er wordt, wat het begin van de termijn van 75 dagen betreft, aandacht gevraagd voor de overgangsbepaling van artikel 100*bis* (zie infra).

11.2. In het laatste lid van de eerste paragraaf wordt de regel bevestigd dat een uithandengeving overeenkomstig artikel 38 eerst mogelijk is na een maatschappelijk en een medisch-psychologisch onderzoek.

De woorden "Buiten het geval waarin een als overtreding omschreven feit krachtens artikel 36, 4° bij de jeugdrechtbank is aanhangig gemaakt, kan zij..." werden in dit lid vervangen door "Onverminderd artikel 36*bis*, kan de jeugdrechtbank...".

Ter herinnering : in artikel 36*bis* worden de gevallen en voorwaarden opgesomd waarin personen ouder dan 16 en beneden 18 jaar wegens de daarin opgesomde misdrijven rechtstreeks door de gewone strafgerichten kunnen berecht worden.

Artikel 50 beantwoordt aan één van de doelstellingen van de wetgever namelijk de versterking van de procedurewaarborgen voor de jeugdgerichten. (44) Er werd ook op gewezen dat de beslissing tot uithandengeving uitzonderlijk moet blijven. (45)

11.3. Paragraaf 2 is volledig nieuw en versoepelt het uit handen geven in een aantal gevallen.

In het oorspronkelijke ontwerp was alleen de mogelijkheid bedoeld die in punt 1° is voorzien. (46)

De gevallen vermeld in punten 2° en 3° zijn het gevolg van een amendement van de regering. De toename van de jeugdcriminaliteit op het stuk van diefstallen en vandalisme, vaak in bendes gepleegd, met gebruik van geweld en zelfs gewapend, waarbij daarenboven hoofd-zakelijk in het openbaar, op straat, tegenover particulieren en in grote mate tegenover weerloze vrouwelijke slachtoffers werd opgetreden, werd als verantwoording voor deze versoepeling van de uithandengeving gegeven. Indien uit het herhaald wangedrag van de minderjarige blijkt dat het hulpverlenend model in het kader van de wet op de jeugd-bescherming niet meer haalbaar is, dient men zich tot de gewone rechtbanken te wenden.

De punten 2° en 3° zijn tenslotte een delicaat compromis geworden dat in de Kamer werd bereikt tussen degenen die volledig gekant waren tegen enige vorm van uithandengeving zonder over een medisch-sociaal rapport te beschikken en de regering die aanvankelijk een verplicht uit handen geven binnen de 15 dagen, ingeval men te maken heeft met een herhaling van zware misdrijven, had voorgesteld. (47)

(42) Kamer — 532/5 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 25 november 1992 — blz. 5.

(43) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 24.

(44) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 6.

(45) Kamer — *ibidem* — blz. 12, Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 7.

(46) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 39.

(47) Senaat — Parl. Hand. nr. 110 — Zitting 8 juli 1993 — blz. 3360 en 3361.

11.3.1. Selon le 1° aucun rapport d'examen médico-psychologique n'est requis lorsque le tribunal de la jeunesse constate que l'intéressé se soustrait à cet examen ou refuse de s'y soumettre. L'étude sociale demeure cependant indispensable.

Cette nouvelle possibilité doit être interprétée de manière restrictive. On ne peut y avoir recours que lorsque l'intéressé est lui-même responsable de la non-exécution de l'examen médico-psychologique (refus, fugue) (48) Le tribunal de la jeunesse doit constater ce fait et en avertir le mineur, de manière à lui donner la possibilité de se défendre. (49)

11.3.2. Selon le 2°, il n'est requis ni examen médico-psychologique, ni étude sociale lorsqu'une mesure a déjà été prise par jugement à l'égard d'une personne de moins de 18 ans en raison d'un ou de plusieurs faits visés aux articles 323, 373 à 378, 392 à 394, 401 et 468 à 476 du Code pénal, commis après l'âge de 16 ans, et que cette personne est à nouveau poursuivie pour un ou plusieurs de ces faits commis postérieurement à la première "condamnation" par le tribunal de la jeunesse.

La procédure prévue pour cette forme de dessaisissement implique une réquisition du ministère public en vue de dessaisissement et une décision judiciaire du tribunal de la jeunesse "dans les 15 jours de la citation". Les pièces de la procédure antérieure doivent être jointes à celles de la nouvelle procédure.

Cet assouplissement de la procédure de dessaisissement n'est possible que lorsque les conditions suivantes sont réunies :

11.3.2.1. Le mineur doit être âgé de 16 ans accomplis.

11.3.2.2. Le mineur doit avoir encouru une première condamnation du chef d'un ou de plusieurs faits qualifiés compris parmi les infractions suivantes : association formée dans le but d'attenter aux personnes ou aux propriétés (article 323), attentat à la pudeur commis avec violences ou menaces et viol (articles 373 à 378); meurtre et assassinat (articles 392 à 394); coups ou blessures volontaires sans intention de donner la mort et qui l'ont pourtant causée (article 401); vols à l'aide de violences ou de menaces et extorsion (articles 468 à 476).

Le terme "condamnation" désigne évidemment la décision du tribunal de la jeunesse, c'est-à-dire la mesure prise à l'égard d'un mineur intéressé. (50)

11.3.2.3. Le mineur commet à nouveau un des faits énumérés ci-dessus.

11.3.2.4. Le tribunal de la jeunesse doit statuer au plus tard dans les 15 jours de la citation du ministère public. Il s'agit d'un délai d'ordre et de surveillance. Les travaux préparatoires mentionnent que : "Dans ce délai de 15 jours, l'article 53 de la loi de 1965 pourra être appliqué s'il n'y a aucune autre possibilité. C'est précisément pour limiter au maximum cette forme spécifique de privation de liberté que la décision de dessaisissement doit intervenir rapidement de sorte qu'un juge d'instruction puisse décider rapidement, s'il y a lieu, de délivrer un

11.3.1. Overeenkomstig punt 1° is er geen medisch-psychologisch onderzoeksverslag vereist wanneer de jeugdrechtbank vaststelt dat de betrokkene zich aan dit onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen. Uiteraard blijft het maatschappelijk verslag onontbeerlijk.

Deze nieuwe mogelijkheid dient strikt te worden geïnterpreteerd. Er kan enkel gebruik van worden gemaakt wanneer de betrokkene zelf verantwoordelijk is voor de niet-uitvoering van het onderzoek (weigering, voortvluchtig) (48) De jeugdrechtbank moet deze feitelijkheid vaststellen en de minderjarige erop wijzen, wat deze laatste dan weer de mogelijkheid geeft om zich te verdedigen. (49)

11.3.2. Overeenkomstig punt 2° is er noch een medisch-psychologisch noch een maatschappelijk onderzoek vereist indien er al een vonnis bestaat dat in een maatregel voorziet ten aanzien van een persoon beneden de 18 jaar die één of meer feiten heeft gepleegd als bedoeld in de artikelen 323, 373 tot 378, 392 tot 394, 401 en 468 tot 476 van het Strafwetboek nadat hij de leeftijd van 16 jaar had bereikt en hij opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste "veroordeling" door de jeugdrechtbank opnieuw één of meer van voornoemde feiten heeft gepleegd.

De voor deze vorm van uithandengeving voorziene procedure impliceert een vordering van het openbaar ministerie tot uithandengeving en een rechterlijke uitspraak van de jeugdrechtbank "uiterlijk 15 dagen na de dagvaarding". Ook moeten de stukken van de vorige procedure bij die van de nieuwe procedure worden gevoegd.

Deze versoepeling van de procedure van uithandengeving is enkel mogelijk mits volgende voorwaarden samen zijn vervuld :

11.3.2.1. de minderjarige moet ten volle 16 jaar oud zijn;

11.3.2.2. de minderjarige moet een eerste "veroordeling" wegens één of meer van volgende als misdrijven gekwalificeerde feiten hebben opgelopen : vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen (artikel 323); aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging en verkrachting (artikelen 373 tot 378); doodslag en moord (artikelen 392 tot 394); opzettelijke slagen of verwondingen zonder het oogmerk om te doden die toch de dood veroorzaken (artikel 401); diefstallen door middel van geweld of bedreiging en afpersing (artikelen 468 tot 476).

Met de term "veroordeling" wordt vanzelfsprekend de uitspraak van de jeugdrechtbank bedoeld. Dit is de maatregel opgelegd aan de betrokken minderjarige. (50)

11.3.2.3. de minderjarige pleegt andermaal één van de hierboven opgesomde feiten.

11.3.2.4. de jeugdrechtbank moet uiterlijk binnen de 15 dagen na de dagvaarding door het openbaar ministerie uitspraak doen. Het betreft een termijn van orde en toezicht. De voorbereidende werkzaamheden bepalen dat : "In deze periode van 15 dagen zal, zo nodig wanneer er geen andere mogelijkheden zijn, artikel 53 van de wet van 1965 kunnen worden aangewend. Het is om deze bijkomende vorm van vrijheidsberoving op grond van artikel 53 zo kort mogelijk te houden dat de beslissing om uit handen te geven zeer snel moet kunnen getroffen worden, zodat een

(48) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 24.

(49) Voir amendement n° 13 de MM. Mayeur et consorts, Chambre — 532/5 — 91/92 (S.E.) — Séance du 25 novembre 1992 — p. 5 et 6; Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 25.

(50) Au cours des débats au Sénat, il a été fait mention du fait qu'il doit déjà exister un "jugement" comportant une "mesure" à l'égard de l'intéressé, en raison d'un ou de plusieurs faits graves, Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 30.

(48) Kamer — 532/9 — 91/92(B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 4.

(49) Amendement nr. 13 van de heren Mayeur e.s. — Kamer — 532/5 — 91/92(B.Z.) — Zitting 25 november 1992 — blz. 5 en 6; Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 25.

(50) Tijdens de bespreking in de Senaat op 30 juni 1993 werd gewag gemaakt van het feit dat er al een "vonnis" moest bestaan dat een "maatregel" bevat t.o.v. de betrokkene wegens één of meer ernstige feiten, Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 30.

mandat d'arrêt. Dans ce cas, le mineur jouira de toutes les garanties prévues par la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive." (51)

Cette disposition complémentaire s'impose en vue de protéger la société dans les cas exceptionnels où des jeunes commettent une infraction grave et forme un danger pour la sécurité publique. Il est indiqué de les déférer immédiatement devant une juridiction répressive afin que le sens de la norme ne s'estompe pas davantage.

11.3.3. Selon le 3°, le tribunal de la jeunesse statue, dans des conditions identiques à celles prévues au 2°, sur la demande de dessaisissement à l'égard d'une personne qui a commis un fait qualifié crime, punissable d'une peine supérieure à 20 ans de travaux forcés, après avoir atteint l'âge de 16 ans et qui n'est poursuivi qu'après l'âge de 18 ans.

Le fait qualifié crime doit emporter une peine de plus de 20 ans de travaux forcés, c'est-à-dire la peine de mort, les travaux forcés à perpétuité ou le cas prévu à l'article 62 in fine du Code pénal.

Lorsque le paragraphe 2, 3° prévoit que le tribunal de la jeunesse statue "dans les mêmes conditions" sur la demande de dessaisissement du ministère public, il faut entendre par là qu'il doit statuer "dans les 15 jours de la citation" (cfr. point 11.3.2.4.). Ce membre de phrase n'implique évidemment pas que le mineur concerné doit déjà avoir encouru une première "condamnation" en raison des mêmes faits qualifiés crime (emportant une peine supérieure à 20 ans de travaux forcés). Le 3° constitue en effet une disposition distincte de celles prévues aux 1° et 2°. Seules les conditions formelles dans lesquelles il doit être statué sont les mêmes.

Le délai de 15 jours, pendant lequel le tribunal de la jeunesse doit statuer, est également un "délai d'ordre". Son dépassement n'entraîne pas de nullité.

12. Article 51 : La convocation

12.1. Le tribunal de la jeunesse, une fois saisi, peut en tout temps convoquer l'intéressé, ses parents, tuteurs ou personnes qui en ont la garde.

Un première précision consiste à rappeler, par le renvoi à l'article 156 du Code d'instruction criminelle et à l'article 931 du Code judiciaire, que les mineurs ne peuvent pas être entendus sous serment. (52) Il faut cependant faire remarquer que l'article 931 du Code judiciaire limite l'interdiction d'être entendu sous serment aux mineurs de moins de 15 ans révolus et que l'article 156 du Code d'instruction criminelle prévoit que l'audition des personnes visées par cet article ne peut opérer de nullité lorsque le ministère public, la partie civile, ou le prévenu ne s'y sont pas opposés. (53)

Le texte modifié permet par ailleurs au tribunal de la jeunesse de convoquer aux fins d'audition non seulement le jeune, ses parents, tuteurs ou personnes qui en ont la garde, mais également toute autre personne qu'il juge utile. Auparavant, il était cependant déjà admis que le tribunal convoque toute personne pouvant le renseigner sur le mineur et son milieu.

12.2. Il est prévu que lorsque ces personnes sont dépositaires du secret professionnel, il y a lieu de tenir compte de l'article 458 du Code pénal.

onderzoeksrechter spoedig over de hechtenis kan beslissen, indien ze gewettigd voorkomt, waarbij de minderjarige alle waarborgen van de wet van 20 juli 1990 op de voorlopige hechtenis gegarandeerd worden". (51)

Deze aanvullende regeling is noodzakelijk ter bescherming van de maatschappij voor de uitzonderlijke gevallen waarin jongeren zich schuldig maken aan een zware misdaad en een gevaar vormen voor de openbare veiligheid. Het is aangewezen hen onmiddellijk voor de strafrechtbank te brengen zodat het normbesef niet verder vervaagt.

11.3.3. Luidens punt 3° doet de jeugdrechtbank onder dezelfde voorwaarden als in punt 2° uitspraak over de vordering tot uithandengeving ten opzichte van een persoon die een als misdaad gekwalificeerd feit heeft gepleegd waarop een straf staat die hoger ligt dan 20 jaar dwangarbeid, nadat hij de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt en die eerst wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Op het als misdaad gekwalificeerd feit moet een straf hoger dan 20 jaar dwangarbeid staan, d.w.z. de doodstraf, levenslange dwangarbeid of het geval voorzien bij artikel 62, in fine, Sw.

Wanneer in paragraaf 2, 3° wordt gesteld dat de jeugdrechtbank "onder dezelfde voorwaarden" uitspraak doet over de vordering tot uithandengeving van het openbaar ministerie wordt hiermede bedoeld dat dit dient te gebeuren "uiterlijk 15 dagen na de dagvaarding" (zie punt 2°). Deze zinsnede houdt vanzelfsprekend niet in dat de betrokken minderjarige reeds een eerste "veroordeling" wegens dezelfde als misdaden gekwalificeerde feiten moet hebben opgelopen waarop een straf hoger dan 20 jaar dwangarbeid staat. Punt 3° vormt inderdaad een afzonderlijke bepaling naast onder meer de punten 1° en 2°. Alleen de formele voorwaarden waaronder de uitspraak moet verleend worden zijn dezelfde.

Ook hier is de termijn van 15 dagen binnen de welke de jeugdrechtbank uitspraak moet doen slechts een "termijn van orde". Het overschrijden ervan brengt geen nietigheid met zich.

12. Artikel 51 : De oproeping

12.1. De van een zaak gevatte jeugdrechtbank kan, te allen tijde de betrokkene, zijn ouders, voogden of degenen die hem onder hun bewaring hebben, oproepen.

Door te verwijzen naar artikel 156 van het Wetboek van Strafvordering en naar artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek wordt er vooreerst aan herinnerd dat minderjarigen niet onder eed mogen worden gehoord. (52)

Er moet evenwel worden opgemerkt dat artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek het verbod om onder ede te worden gehoord, beperkt tot minderjarigen beneden de volle leeftijd van vijftien jaar, en dat in artikel 156 van het Wetboek van Strafvordering is bepaald, dat het horen van personen, die in voornoemd artikel zijn bedoeld, geen nietigheid kan teweegbrengen wanneer het openbaar ministerie, de burgerlijke partij noch de beklagde zich hiertegen hebben verzet. (53)

Op grond van de gewijzigde tekst kan de jeugdrechtbank overigens niet alleen de jongere, zijn ouders, voogden of personen die hem onder hun bewaring hebben, oproepen ten einde gehoord te worden, maar tevens iedere andere persoon wanneer zij zulks nuttig acht. Vroeger was het reeds gebruikelijk dat de rechtbank ieder persoon kon oproepen die betreffende de minderjarige en zijn milieu inlichtingen kon verstrekken.

12.2. Er is voorzien dat wanneer voornoemde personen bewaarders zijn van het beroepsgeheim, artikel 458 Sw. moet worden nageleefd.

(51) Chambre — 532/5 — 91/92 (S.E.) — Séance du 25 novembre 1993 — p. 15 et 16.

(52) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 23.

(53) Voir également Cass., 22 juillet 1955, Pas., 1955, I, 1271; Cass., 27 septembre 1974, Pas., 1975, I, 155; Cass., 11 octobre 1979, Pas., 1980, I, 199.

(51) Kamer — 532/5 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 25 november 1993 — blz. 15 en 16.

(52) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 23.

(53) Cass. 22 juli 1955, Pas., 1955, I, 1271; Cass. 27 september 1974, Pas., 1975, I, 115; Cass. 11 oktober 1979, Pas., 1980, I, 199.

Les travaux préparatoires rappellent que les membres du service social qui sont chargés d'une mission judiciaire, ne peuvent celer au juge les faits couverts par le secret professionnel. (54)

Ceci concerne les travailleurs sociaux mandatés. Tels sont par exemple les membres du service social chargés de réaliser une étude sociale, le personnel des institutions, les personnes chargées d'assurer un suivi en milieu ouvert, etc...

12.3. L'alinéa 2 a été modifié sur les points suivants :

— L'article 145 et les articles 375, 376, 377 et 379 du Code civil sont ajoutés aux dispositions légales déjà mentionnés. L'article 389, alinéa premier, du Code civil n'est plus repris. Cette disposition a en effet été abrogée.

— La référence aux articles 4 et 5 du Code de commerce, qui ont été abrogés, est supprimée.

— Le nouveau texte tient compte des modifications à la législation sur les contrats de travail.

13. Article 52 : Mesures provisoires

13.1. Les mesures qui peuvent être prises sont les suivantes : (55)

13.1.1. A l'égard d'un mineur :

13.1.1.1. Le laisser, sous surveillance du service social compétent, chez les personnes qui en ont la garde (article 37, paragraphe 2, 2°).

13.1.1.2. Le laisser, sous surveillance du service social compétent, chez les personnes qui en ont la garde éventuellement sous une ou plusieurs conditions (article 37, paragraphe 2, 2°).

13.1.1.3. Le placer, sous surveillance du service social compétent, chez une personne digne de confiance ou dans un établissement approprié (article 37, paragraphe 2, 3°).

13.1.1.4. Le confier, pour une durée déterminée, à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance ou au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance (article 37, paragraphe 2, 4°).

13.1.2. A l'égard d'un mineur qui a commis un fait qualifié infraction après avoir atteint l'âge de 17 ans :

13.1.2.1. Le laisser, sous surveillance du service social compétent, chez les personnes qui en ont la garde éventuellement sous une ou plusieurs des conditions prévues à l'article 37, paragraphe 2, 2°.

13.1.2.2. Le placer, conformément à l'article 37, paragraphe 2, 3° et 4° pour une durée déterminée, au plus tard jusqu'au jour où l'intéressé a atteint l'âge de vingt ans (article 37, paragraphe 3, 2°).

13.1.3. A l'égard d'une personne qui a commis un fait qualifié infraction avant l'âge de 18 ans et qui a dépassé cet âge au cours de la procédure :

Le tribunal de la jeunesse peut imposer ou maintenir des mesures provisoires prévues à l'article 37, paragraphe 2, 2 à 4 qui ne peuvent dépasser le moment où l'intéressé aura atteint l'âge de 20 ans.

Pour éviter toute interprétation erronée de l'alinéa 3, le Ministre a souligné lors de son intervention au Sénat que les mots "et qui a dépassé cet âge au cours de la procédure" peuvent se rapporter à la phase initiale de la procédure (56), c'est-à-dire qu'une mesure provisoire peut être prise dans l'hypothèse où le mineur a commis peu avant d'atteindre sa majorité un fait qui ne sera découvert qu'après l'âge de 18 ans. (57)

In de voorbereidende werkzaamheden wordt eraan herinnerd dat de leden van de sociale dienst die een gerechtelijke opdracht vervullen, de kennis van de feiten die onder het beroepsgeheim vallen, niet aan de rechter mogen ontzeggen. (54) Bedoeld worden de maatschappelijke werkers aan wie een mandaat werd gegeven. Dit zijn bijvoorbeeld leden van de sociale dienst belast met een maatschappelijk onderzoek, personeel van voorzieningen, personen die instaan voor het begeleiden in een open milieu, enzovoort.

12.3. Het tweede lid wordt op volgende punten gewijzigd :

— Artikel 145 alsook de artikelen 375, 376, 377, en 379 B.W. worden toegevoegd aan de eerder vermelde wetsbepalingen. Het opgeheven artikel 389, eerste lid B.W. wordt niet meer vermeld.

— De verwijzing naar de opgeheven artikelen 4 en 5 van het Wetboek van Koophandel is geschrapt

— In de nieuwe tekst wordt rekening gehouden met de wijzigingen in de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten.

13. Artikel 52 : Voorlopige maatregelen.

13.1. De maatregelen die voorlopig kunnen genomen worden zijn de volgende : (55)

13.1.1. Ten aanzien van een minderjarige :

13.1.1.1. hem, onder toezicht van de bevoegde sociale dienst, laten bij degenen die hem onder hun bewaring hebben (artikel 37, paragraaf 2, 2°).

13.1.1.2. hem, onder toezicht van de bevoegde sociale dienst, laten bij degenen die hem onder hun bewaring hebben gebeurlijk met naleving van een of meer voorwaarden (artikel 37 paragraaf 2, 2°).

13.1.1.3. hem uitbesteden bij een betrouwbaar persoon of plaatsen in een geschikte inrichting (artikel 37, paragraaf 2, 3°).

13.1.1.4. hem voor een bepaalde duur toevertrouwen aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht of aan de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht (artikel 37, paragraaf 2, 4°).

13.1.2. Ten aanzien van een minderjarige die na de leeftijd van 17 jaar een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd :

13.1.2.1. hem, onder toezicht van de bevoegde sociale dienst, laten bij degene die hem onder hun bewaring hebben gebeurlijk met naleving van een of meer voorwaarden genoemd in artikel 37, paragraaf 2, 2°.

13.1.2.2. hem plaatsen overeenkomstig artikel 37 paragraaf 2, 3° en 4°, voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van 20 jaar heeft bereikt (artikel 37, paragraaf 3, 2°).

13.1.3. Ten aanzien van een persoon die vóór de leeftijd van 18 jaar een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd en die deze leeftijd overschreden heeft tijdens de rechtspleging :

De jeugdrechtsbank kan de in artikel 37, paragraaf 2, 2° tot 4° voorlopige maatregelen opleggen of handhaven uiterlijk tot de betrokkene de leeftijd van 20 jaar heeft bereikt.

Om elke verkeerde interpretatie van lid 3 te vermijden heeft de Minister tijdens zijn tussenkomst in de Senaat benadrukt dat de woorden "en die deze leeftijd overschreden heeft tijdens de rechtspleging" ook kunnen slaan op het aller eerste moment van de rechtspleging (56) wat wil zeggen dat een voorlopige maatregel opgelegd kan worden in de hypothese dat de minderjarige zeer kort vóór het bereiken van de meerderjarigheid een feit pleegt dat pas na de meerderjarigheid wordt ontdekt. (57)

(54) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.F.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 26.

(55) La réprimande ne peut être prise par mesure provisoire.

(56) C'est le moment où le ministère public requiert le juge de la jeunesse de faire procéder à des investigations et de prendre des mesures provisoires.

(57) Sénat — Ann. parl. n° 110 — Séance du 8 juillet 1993 — p. 3364.

(54) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 26.

(55) Een berisping kan niet voorlopig genomen worden.

(56) Het is het ogenblik waarop het openbaar ministerie een vordering tot het verrichten van onderzoeksmaatregelen (navorsingen) en het nemen van voorlopige maatregelen tot de jeugdrechter richt.

(57) Senaat — Parl. Hand. nr. 110 — Zitting 8 juli 1993 — blz. 3364.

13.2. Lorsqu'une mesure de placement provisoire est prise, en application de l'article 37, paragraphe 2, 4° tant avant qu'après l'âge de 18 ans, le tribunal de la jeunesse et le juge de la jeunesse peuvent interdire au jeune de communiquer librement :

13.2.1. pour les nécessités de l'information ou de l'instruction;

13.2.2. avec les personnes nommément désignées, à l'exception de son avocat;

13.2.3. par décision motivée,

13.2.4. pour un délai renouvelable de 30 jours au plus. Le renouvellement du délai de 30 jours ne connaît comme seule limite que la fin des mesures provisoires décidées dans le cadre de la procédure préparatoire visée à l'article 52, soit 6 mois; (58)

13.2.5. l'interdiction vise tant la correspondance, que les visites et les entretiens téléphoniques. (59)

13.3. La loi du 30 juin 1994 modifiant l'article 52 a supprimé la possibilité de prendre des mesures provisoires à l'égard d'enfants, dans le cadre d'une procédure en déchéance de l'autorité parentale.

Si des mesures s'avèrent nécessaires à l'égard de ces enfants, celles-ci relèvent de la compétence des instances communautaires. (60)

14. Article 52bis : Durée de la procédure préparatoire

L'insertion de cet article met fin à l'indétermination de la durée de la procédure préparatoire.

14.1. La durée maximale de la procédure préparatoire est de six mois, à partir de la réquisition du ministère public (art. 45, 2a) jusqu'à la communication du dossier (clôture des investigations) au ministère public par le juge de la jeunesse. L'article 52quater, alinéa 4 (61) contient une exception en cas de renouvellement du placement provisoire en régime éducatif fermé aux conditions très strictes, fixées par cet article.

Le délai de 6 mois est suspendu entre l'acte d'appel et l'arrêt. La ratio legis veut que cette règle soit également d'application dans le cas d'un pourvoi en cassation.

Aucune sanction n'est prévue lorsque ce délai est dépassé.

14.2. Ce même article impose une obligation de diligence au ministère public après l'intervention du juge de la jeunesse.

Le ministère public dispose, à partir de la communication du dossier d'un délai de 2 mois pour citer en ce sens que la notification de la citation doit intervenir dans ce délai.

Le fait que la citation ne soit pas donnée dans le délai de 2 mois équivaut, selon les travaux préparatoires, à une décision de classement sans suite. (62)

(58) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 26 et 28; Chambre — 532/1 — 91/92 (S.F.) — Séance du 18 juin 1993 — p. 24 et Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 70.

(59) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 27.

(60) Chambre — 1196/1 — 93/94 — Séance du 26 octobre 1993 — p. 2.

Il a été aussi mis fin à des discordances résultant de l'abrogation de ces mesures par l'article 22, 5° du décret du 28 mars 1990 du Conseil flamand et de l'annulation par l'arrêt du 21 janvier 1993 de la Cour d'arbitrage de l'article 62, paragraphe 9 du décret du 14 mars 1991 du Conseil de la Communauté française.

(61) En réalité, l'article 52quater, alinéa 5 a été visé par le législateur.

(62) Chambre — Ann. parl. n° 15 — Séance du 2 décembre 1993 — p. 511.

13.2. Wanneer een voorlopige maatregel van plaatsing in toepassing van artikel 37, paragraaf 2, 4° getroffen is, zowel voor als na de leeftijd van 18 jaar kunnen jeugdrechtbank en jeugdrechter de jongere vrij verkeer verbieden :

13.2.1. wegens de noodwendigheden van het opsporings- of het gerechtelijk onderzoek;

13.2.2. met personen die zij bij naam aanwijzen, zijn advocaat uitgezonderd;

13.2.3. bij gemotiveerde beslissing;

13.2.4. voor een hernieuwbare termijn van max. 30 dagen. De hernieuwing van de termijn van 30 dagen wordt enkel beperkt door het aflopen van de voorlopige maatregelen waartoe werd beslist in het kader van de voorbereidende rechtspleging bedoeld in artikel 52, met name 6 maanden. (58).

13.2.5. het verbod bedoelt zowel briefwisseling, bezoeken als telefoongesprekken. (59)

13.3. De wet van 30 juni 1994 tot wijziging van artikel 52 heeft de mogelijkheid opgeheven om voorlopige maatregelen te nemen ten aanzien van kinderen tijdens de procedure tot ontzetting van het ouderlijk gezag (zie evenwel verder onder artikel 56).

Indien maatregelen ten aamen van deze kinderen nodig zijn, behoren deze tot de bevoegdheid van de gemeenschapsinstanties. (60)

14. Artikel 52bis : Duur van de voorbereidende rechtspleging.

Door de invoeging van dit artikel wordt een einde gesteld aan de voorbereidende rechtspleging van onbepaalde duur.

14.1. De maximumduur van de voorbereidende rechtspleging is beperkt tot 6 maanden, te rekenen van de vordering van het openbaar ministerie (artikel 45, 2, a) tot aan de mededeling (einde onderzoeksmaatregelen -- navorsingen) door de jeugdrechter aan het openbaar ministerie. Artikel 52quater vierde lid vormt hierop een uitzondering (61). Ingeval van verlening van de voorlopige plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling onder de zeer strenge voorwaarden van dit artikel.

De termijn van 6 maanden wordt geschorst tussen de akte van hoger beroep en het arrest. Volgens de ratio legis geldt dit eveneens ingeval van voorziening in Cassatie.

Geen sanctie is voorzien bij overschrijden van deze termijn.

14.2. Ditzelfde artikel legt een verplichting op aan het openbaar ministerie na de tussenkomst van de jeugdrechter.

Het beschikt vanaf de mededeling van het dossier, slechts over een termijn van 2 maanden om te dagvaarden in die zin dat de kennisgeving van de dagvaarding binnen deze termijn dient te geschieden.

Indien niet is gedagvaard binnen de termijn 2 maanden zou dit volgens de voorbereidende werken overeenkomen met een beslissing tot seponering. (62)

(58) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 26 en 28; Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1993 — blz. 24; Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 70.

(59) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 27.

(60) Kamer — 1196/1 — 93/94 — Zitting 26 oktober 1993 — blz. 2.

Zo wordt een einde gesteld aan een onevenwicht voortkomende uit de opheffing van deze maatregelen door artikel 22, 5° van het decreet van 28 maart 1990 van de Vlaamse Raad en uit de vernietiging van artikel 62, paragraaf 9, van het decreet van 14 maart 1991 van de Raad van de Franse gemeenschap.

(61) In feite werd door de wetgever artikel 52quater, vijfde lid bedoeld.

(62) Kamer — Parl. Hand. nr. 15 — Zitting 2 december 1993 — blz. 511.

L'action publique n'est pas éteinte par le classement sans suite du fait que cette décision peut toujours être révoquée. Le législateur a seulement voulu éviter que le ministère public ne tarde à prendre une décision après la communication du dossier par le juge de la jeunesse.

Cette décision doit par conséquent rapidement être concrétisée par un acte qui fasse apparaître clairement la volonté de mettre l'affaire en état en vue de son examen sur le fond. Une interprétation trop stricte du délai de 2 mois ne peut notamment pas compromettre les droits de la victime.

Au sujet de la citation, il suffit de se référer au commentaire de l'article 46, en particulier les nouveaux alinéas 2 (citation de jeunes majeurs) et 3 (délai de citation et suppression de la prolongation du délai en raison de la distance — article 184, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et article 55 du Code judiciaire).

14.3. En ce qui concerne l'application de cet article il y a également lieu d'attirer l'attention sur la mesure transitoire prévue à l'article 100bis (voir ci-dessous).

15. Article 52ter : Garanties dans le cadre de la procédure préparatoire

15.1. Audition du jeune :

L'alinéa 1er dispose que dans les cas mentionnés dans l'article 52, le jeune doit, à partir de l'âge de 12 ans, être entendu personnellement par le juge de la jeunesse avant toute mesure préparatoire. Les mots "avant toute" indiquent qu'il s'agit tant d'une mesure prise initialement que d'une modification de la mesure. (63)

Il est fait exception à ce principe lorsque le jeune n'a pu être trouvé, lorsque son état de santé s'y oppose et lorsqu'il refuse de comparaître.

Le législateur n'a pas prévu l'obligation d'entendre les parents, du fait que trop de situations d'urgence se produisent dans la pratique. (64)

15.2. Le droit à l'assistance d'un avocat

Ce droit est réglé par l'alinéa 2. Lors de toute comparution devant le tribunal de la jeunesse ou devant le juge de la jeunesse le mineur a droit à l'assistance d'un avocat. (65)

Si le mineur n'a pas d'avocat, il lui en est désigné un conformément à l'article 54bis.

Il doit pouvoir s'entretenir avec son avocat avant de comparaître devant le juge. (66)

Le juge peut avoir un entretien particulier avec le jeune, sauf dans les matières visées au titre II, chapitre III, pendant la procédure sur le fond (article 45, 2. b) et pendant la procédure introduite conformément à l'article 45, 2. c, (la demande prévue aux articles 37, paragraphe 3, alinéa 2, 1°, et 60).

15.3. Contenu de l'ordonnance

Conformément à l'alinéa 3, l'ordonnance doit être dûment motivée en résumant les éléments touchant à la personnalité ou au milieu de l'intéressé qui justifient la décision. Le cas échéant, un résumé des faits reprochés doit être ajouté.

Elle mentionne aussi que l'intéressé a été entendu ou les raisons pour lesquelles il n'a pu l'être.

15.4. Notification de l'ordonnance

L'alinéa 4 concerne la notification de l'ordonnance. Une copie est remise à l'intéressé après son audition.

Door de seponering vervalt de strafvordering echter niet vermits op dergelijke beslissing kan worden teruggekomen. De wetgever heeft alleen willen beletten, dat het openbaar ministerie zou talmen met het nemen van haar beslissing na de mededeling van het dossier door de jeugdrechter.

Deze beslissing moet snel tot uiting komen door een duidelijke handeling waaruit de wil blijkt de zaak in staat te stellen met het oog op haar behandeling ten gronde. Een al te strikte interpretatie van de termijn van 2 maanden mag ondermeer de rechten van het slachtoffer niet in het gedrang komen.

Nopens de dagvaarding kan verwezen worden naar de commentaar bij artikel 46 en meer in het bijzonder de nieuwe leden 2 (dagvaarding van meerderjarige jongeren) en 3 (dagvaardingstermijn en zijn niet verlengbaarheid in verband met de afstand — artikel 184, lid 1 W. Sv. en 55 Ger. W.).

14.3. Met betrekking tot de toepassing van dit artikel dient eveneens te worden gewezen op de overgangsbepaling bedoeld in artikel 100bis (zie infra)

15. Artikel 52ter : Waarborgen in het kader van de voorbereidende rechtspleging.

15.1. Horen van de jongere

In het eerste lid wordt bepaald dat in de gevallen bedoeld in artikel 52 de jongere die de leeftijd van 12 jaar bereikt heeft, vóór enige maatregel wordt getroffen, door de jeugdrechter persoonlijk moet worden gehoord. De woorden "voor enige" duiden aan dat het horen zowel voor de eerste maatregel als voor de wijziging ervan geldt. (63)

Voornoemde verplichting geldt niet wanneer de jongere niet gevonden kan worden, zijn gezondheidstoestand het niet toelaat of hij weigert te verschijnen.

De wetgever heeft geen hoorplicht ten aanzien van de ouders voorzien, omdat zich in praktijk teveel situaties van hoogdringendheid voordoen. (64)

15.2. Recht op bijstand van een advocaat

Dit recht wordt geregeld door het tweede lid. Telkens de minderjarige voor de jeugdrechtbank of voor de jeugdrechter verschijnt heeft hij recht op bijstand van een advocaat. (65)

Zo hij geen advocaat heeft wordt hij aangewezen overeenkomstig artikel 54bis.

Hij moet een onderhoud met zijn advocaat kunnen hebben alvorens hij voor de rechter verschijnt. (66)

De jeugdrechter kan een afzonderlijk onderhoud met de jongere hebben, behalve, in de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk III, gedurende de procedure ten gronde (artikel 45, 2.b) en tijdens de rechtspleging aanhangig gemaakt overeenkomstig artikel 45, 2.c (verzoek voorzien in artikel 37, paragraaf 3, 1 en 60).

15.3. Inhoud van de beschikking

Overeenkomstig het derde lid moet de beschikking grondig gemotiveerd zijn. Zij moet steunen op een samenvatting van de elementen die betrekking hebben op de persoonlijkheid of het milieu van de betrokkene die de beslissing rechtvaardigen. In voorkomend geval omvat zij een samenvatting van de ten laste gelegde feiten.

Zij maakt tevens melding van het feit dat de betrokkene werd gehoord, zoniet de reden waarom dit niet gebeurde.

15.4. Kennisgeving van de beschikking

Het vierde lid heeft betrekking op de kennisgeving van de beschikking. Na het verhoor wordt een afschrift ervan overhandigd aan betrokkene.

(63) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 25.

(64) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 26.

(65) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 32. Voir infra article 54bis.

(66) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 26.

(63) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 25.

(64) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 26.

(65) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 32. Zie verder commentaar bij artikel 54bis.

(66) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 26.

Une copie est également remise aux père et mère, aux tuteurs ou aux personnes qui ont la garde de l'intéressé s'ils sont présents à "l'audience". (67) Il s'agit en l'espèce de l'entretien qui précède la décision.

Lorsque l'ordonnance est rendue par défaut, elle est portée à la connaissance de l'intéressé par pli judiciaire à la diligence du greffier. (68)

15.5. Les voies de recours contre les ordonnances concernant les mesures provisoires sont réglées à l'alinéa 5 et 6.

15.5.1. L'opposition ne peut être formée contre l'ordonnance prise sur la base de l'article 52. Il n'est possible que de faire appel.

15.5.2. Le délai d'appel est de 15 jours à partir de la remise de la copie de l'ordonnance ou à partir du jour où l'intéressé a eu connaissance de la notification par pli judiciaire adressé conformément aux règles de l'article 46 du Code judiciaire. (69)

Le même délai de recours court à l'égard du ministère public à compter de la communication de l'ordonnance ou du jugement (comparer avec l'article 52^{quater}, alinéa 6).

La chambre de la jeunesse de la cour d'appel statue dans les 2 mois au plus tard à compter de l'acte d'appel. Il n'est pas prévu de sanction en cas de dépassement de ce délai.

15.6. En ce qui concerne l'alinéa 6 de l'article 52ter, il y a lieu d'attirer l'attention sur la disposition transitoire prévue par l'article 100bis (voir ci-dessous).

16 Article 52^{quater}: Garanties lors du placement en régime éducatif fermé

16.1. Cet article concerne la mesure de garde provisoire en régime éducatif fermé pour un délai de 3 mois, renouvelable une seule fois pour 3 mois au plus, et ensuite de mois en mois.

Cet article constitue une exception au principe qui prévoit une procédure préparatoire d'une durée maximale de 6 mois.

16.2. Conditions générales

16.2.1. Sauf circonstances très exceptionnelles (expressément motivées), cette mesure est exclusivement applicable aux jeunes de plus de 12 ans (70) poursuivis pour avoir commis un fait qualifié infraction.

16.2.2. Selon l'alinéa 2, cette décision peut être prise seulement en cas de mauvaise conduite persistante (71), en cas de comportement dangereux ou lorsque les nécessités d'une instruction judiciaire imposent cette mesure.

16.3. Durée

16.3.1. La durée de cette mesure particulière est réglée à l'alinéa 1er. La mesure de garde en régime éducatif fermé peut être prise pour un délai de 3 mois au plus.

16.3.2. Cette mesure peut être prolongée une seule fois, pour une nouvelle durée de 3 mois au plus, aux conditions particulières suivantes :

16.3.2.1. La prolongation de 3 mois ne peut avoir lieu qu'après la communication au juge d'un rapport médico-psychologique rédigé par l'établissement. (72)

Ook wordt een afschrift overhandigd aan de vader, de moeder, de voogden of de personen die hem onder hun bewaring hebben, zo ze "ter terechtzitting" aanwezig zijn. (67) Het betreft hier het onderhoud dat de beslissing voorafgaat.

Wordt de beschikking bij verstek gewezen, dan wordt ze bij gerechtsbrief, op zorg van de griffier, ter kennis gebracht. (68)

15.5. De verhaalmiddelen tegen de beschikkingen over voorlopige maatregelen worden geregeld in het vijfde en het zesde lid.

15.5.1. Tegen de beschikking genomen ingevolge artikel 52 is geen verzet mogelijk. Enkel hoger beroep kan worden ingesteld.

15.5.2. De termijn voor het instellen van het hoger beroep bedraagt 15 dagen. te rekenen vanaf de overhandiging van het afschrift van de beschikking of vanaf de dag dat de betrokkene bij gerechtsbrief, verzonden overeenkomstig de bepalingen van artikel 46 van het Gerechtelijk wetboek, "kennis heeft gekregen van de kennisgeving". (69) Dezelfde termijn van verhaal loopt ten aanzien van het openbaar ministerie vanaf de mededeling van de beschikking of van het vonnis (vergelijk met artikel 52^{quater}, zesde lid).

De jeugdkamer van het hof van beroep doet uitspraak uiterlijk binnen 2 maanden te rekenen van de akte van hoger beroep. Er is geen sanctie voorzien bij het overschrijden van deze termijn.

15.6. Met betrekking tot het zesde lid van artikel 52ter dient te worden gewezen op de overgangsbepaling bedoeld in artikel 100bis (zie infra).

16. Artikel 52^{quater}: Waarborgen bij de plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling.

16.1. Dit artikel heeft betrekking op de voorlopige maatregel van bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling voor een termijn van hoogstens 3 maanden, éénmaal verlengbaar voor 3 maanden en daarna maandelijks.

Dit artikel vormt een uitzondering op het principe van de maximumduur van 6 maanden van de voorbereidende procedure bedoeld in artikel 52bis.

16.2. Algemene voorwaarden

16.2.1. Behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden (grondig te motiveren) kan deze maatregel slechts worden toegepast voor jongeren boven de 12 jaar (70) die wegens een als misdrijf gekwalificeerd feit worden vervolgd.

16.2.2. Volgens het tweede lid kan deze beslissing enkel worden genomen indien de betrokkene blijk geeft van aanhoudend wan-gedrag (71), zich gevaarlijk gedraagt of indien een gerechtelijk onderzoek de maatregel vereist.

16.3. Duur

16.3.1. De duur van deze bijzondere maatregel is geregeld in het eerste lid. Een maatregel van bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling kan slechts worden opgelegd voor een termijn van maximum 3 maanden.

16.3.2. Deze maatregel is éénmaal verlengbaar met een nieuwe termijn van maximum 3 maanden wanneer volgende bijzondere voorwaarden samen vervuld zijn :

16.3.2.1. de verlenging met 3 maanden kan pas na kennisgeving aan de rechter van het door de instelling opgestelde medisch-psychisch verslag (72);

(67) Amendement n° 78 du gouvernement, Chambre — 532/8 — 91/92 (S.E.) — Séance du 6 janvier 1993 — p. 3.

(68) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 26.

(69) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 34.

(70) Article 37, paragraphe 2, dernier alinéa. Voir également Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 79.

(71) C'est-à-dire lorsque le jeune commet un fait qualifié infraction — Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 79.

(72) Ce rapport ne lie pas le juge, Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 juin 1993 — p. 35.

(67) Amendement nr. 78 van de regering, Kamer — 532/8 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 6 januari 1993 — blz. 3.

(68) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 26.

(69) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 34.

(70) Artikel 37, paragraaf 2, laatste lid; Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 79.

(71) Met name: "hij pleegt een als misdrijf gekwalificeerd feit; Senaat — ibidem.

(72) Dit verslag is niet bindend; Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 35.

16.3.2.2. Le juge doit avoir en outre entendu le jeune et son conseil. Le juge n'est pas tenu par le contenu du rapport médico-psychologique qui peut être éventuellement contesté par la défense. (73)

16.3.3. La mesure peut ensuite être prolongée de mois en mois aux conditions particulières suivantes :

16.3.3.1. Une décision motivée est nécessaire.

16.3.3.2. La mesure doit être justifiée par des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé et nécessitant le maintien de ces mesures. (74)

16.3.3.3. "L'intéressé", son conseil et le directeur de l'établissement doivent être entendus préalablement.

16.4. Renforcement particulier de la mesure.

Conformément à l'alinéa 3, le juge ou le tribunal de la jeunesse peut, par décision motivée et pour des raisons identiques à celles prévues à l'alinéa 2, interdire au même jeune et pour les mêmes délais toute sortie de l'établissement.

16.5. Dans cet article, l'utilisation des termes "juge (de la jeunesse)" et "tribunal de la jeunesse" s'explique du fait que, dans les procédures au fond, le tribunal de la jeunesse peut toujours prendre des mesures provisoires, comme notamment la mesure de garde en régime éducatif fermé, s'il remet l'examen de l'affaire. Cette disposition n'est plus applicable à partir du moment où le tribunal a statué sur le fond. (75)

16.6. Voie de recours.

L'appel contre les ordonnances ou les jugements (interlocutoires), visés à l'article 52^{quater}, est réglé aux alinéas 6, 7 et 8.

16.6.1. L'appel doit être interjeté dans un délai de 48 heures. Ce délai prend court à l'égard du ministère public, à compter de la communication de la décision et à l'égard des autres parties en cause, à compter de l'accomplissement des formalités prévues à l'article 52ter, alinéa 4.

16.6.2. Le recours peut également être formé par déclaration au directeur de l'établissement ou à la personne qu'il délègue. Outre l'envoi de la lettre recommandée prévu à cette disposition, il est indiqué que le procureur général soit informé par le directeur en utilisant les moyens les plus rapides en l'espèce par télécopieur, eu égard à la brièveté du délai.

16.6.3. La chambre de la jeunesse de la cour d'appel se prononce dans les 15 jours ouvrables à compter de l'acte d'appel.

Après ce délai, la mesure cesse d'être d'application. Le délai est suspendu pendant la durée de la remise accordée à la demande de la défense.

16.6.4. La loi du 30 juin 1994, complétant les articles 52^{quater} et 53, alinéa 3, de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse et insérant un article 100bis dans cette même loi, précise que dans le cas visé à l'article 52^{quater}, le délai de citation devant la cour est de trois jours. Cette mesure était nécessaire eu égard au fait que :

— l'article 46, alinéa 3, fixe le délai ordinaire de citation devant les tribunaux de la jeunesse à 10 jours;

— l'article 184, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle ne permet pas de réduire le délai à trois jours, car la loi relative à la détention préventive n'est pas applicable aux mineurs.

(73) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 82.

(74) Contrairement aux conditions mentionnées au premier alinéa, "l'instruction" ne peut constituer une raison suffisante pour que le délai de 6 mois soit prolongé (Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 85).

(75) Sénat — 633-2 — (1992-1993) — Séance du 30 juin 1993 — p. 81; Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 27.

16.3.2.2. de rechter moet bovendien de jongere en zijn raadsman horen. De rechter is niet gebonden door de inhoud van het medisch-psychisch verslag dat eventueel betwist kan worden door de verdediging. (73)

16.3.3. Hierna kan de maatregel, telkens met 1 maand, worden verlengd wanneer volgende bijzondere voorwaarden samen vervuld zijn :

16.3.3.1. een gemotiveerde beslissing is noodzakelijk;

16.3.3.2. de beslissing moet steunen op ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid of eigen zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkene en die de handhaving van deze maatregelen noodzakelijk maken. (74)

16.3.3.3. de "betrokkene", zijn raadsman en de directeur van de instelling moeten vooraf worden gehoord.

16.4. Bijzondere verzwarende van de maatregel

De rechter of jeugdrechbank kan, overeenkomstig het derde lid, bij gemotiveerde beslissing dezelfde jongere om dezelfde redenen als voorzien in lid 2 en voor dezelfde termijnen verbod opleggen de instelling te verlaten.

16.5. Het gebruik van de termen "(jeugd-) rechter" en "jeugdrechbank" in dit artikel is te verklaren door het feit dat in de rechtsplegingen ten gronde de jeugdrechbank, die de zaak verdaagt, nog steeds voorlopige maatregelen kan treffen zoals de bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling.

Van zodra de jeugdrechbank over de zaak ten gronde heeft beslist is de bepaling niet meer van toepassing. (75)

16.6. Rechtsmiddelen.

Hoger beroep tegen de beschikkingen of (tussen-) vonnissen bedoeld in artikel 52^{quater} wordt geregeld in het zesde, zevende en achtste lid (vergelijk met artikel 52ter).

16.6.1. Hoger beroep moet worden ingesteld binnen een termijn van 48 uren. Die termijn loopt ten aanzien van het openbaar ministerie vanaf de mededeling van de beslissing en ten aanzien van de andere partijen in het geding vanaf het vervullen van de vormvereisten van artikel 52ter, vierde lid.

16.6.2. Het hoger beroep kan worden ingesteld door een verklaring aan de directeur van de instelling of diens aangestelde. Naast het zenden van een aangetekende brief is het, gelet op de korte beroepstermijn, aangewezen dat de directeur onverwijld de procureur-generaal van het hoger beroep op de hoogte brengt per telefax-bericht.

16.6.3. De jeugdkamer van het hof van beroep doet uitspraak binnen 15 werkdagen te rekenen van de akte van hoger beroep. Na deze termijn vervalt de maatregel. De termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitstel toegekend op verzoek van de verdediging.

16.6.4. De wet van 30 juni 1994 tot aanvulling van de artikelen 52^{quater} en 53, derde lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming gewijzigd bij de wet van 2 februari 1994 en tot invoering van een artikel 100bis in dezelfde wet bepaalt dat in het geval van artikel 52^{quater} de termijn van dagvaarding voor het hof 3 dagen bedraagt. Deze aanvulling was noodzakelijk vermits :

— artikel 46, derde lid de gewone termijn van dagvaarding voor de jeugdrechbanken vastlegt op 10 dagen;

— artikel 184, derde lid van het W. Sv. het niet mogelijk maakt de termijn te verkorten tot 3 dagen, aangezien de wet op de voorlopige hechtenis niet van toepassing is op de minderjarigen.

(73) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 82.

(74) In tegenstelling tot de voorwaarden bedoeld in het eerste lid kan "het onderzoek" geen voldoende reden zijn om de termijn na de termijn van 6 maanden te verlengen, Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 85.

(75) Senaat — 633-2 — (1992-1993) — Zitting 30 juni 1993 — blz. 81; Kamer — 532/1 — 91/92(B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 27.

16.7. En ce qui concerne les alinéas 1er et 7 de l'article 52*quater*, la disposition transitoire prévue à l'article 100*bis* est applicable (voir ci-dessous).

17. Article 53 : Garde provisoire dans une maison d'arrêt

L'article 53 existant a été adapté aux exigences de la Convention européenne des Droits de l'Homme (76) par l'insertion de conditions supplémentaires.

17.1. Application de l'article 53

17.1.1. L'article 53 n'est plus applicable qu'à l'égard des "personnes" qui sont soupçonnées d'avoir commis des faits punissables d'une peine d'emprisonnement correctionnel principal d'un an ou plus, pour autant qu'elles aient atteint l'âge de 14 ans au moment des faits.

17.1.2. L'article 53 ne peut être appliqué qu'une seule fois au cours d'une même procédure (77), sans préjudice de la possibilité pour le tribunal de la jeunesse d'ordonner d'autres mesures provisoires. (78) Dès lors, de nouveaux faits commis après une mesure de garde en maison d'arrêt, ne peuvent, entraîner une nouvelle application de l'article 53, qu'après que le ministère public ait requis des mesures dans le cadre du nouveau dossier constitué.

17.1.3. L'article 53 est applicable dans tous les cas où des mesures provisoires peuvent être prises, c'est-à-dire également à ceux qui ont entretemps atteint l'âge de 18 ans

17.1.4. L'article 53 peut être cumulé avec l'interdiction de communiquer librement avec les personnes nommément désignées prévue à l'article 52, alinéa 3. (79)

17.2. Voies de recours.

17.2.1. Le délai d'appel de l'ordonnance est de 48 heures selon les conditions et modalités prévues à l'article 52*quater* (supra, sub. 16.6.1. et 16.6.2.).

17.2.2. Le délai de citation devant la cour est d'un jour. Cette réduction du délai a été introduite pour permettre la citation de parties en cause dans le délai très bref imparti pour statuer.

17.2.3. La chambre de la jeunesse de la cour d'appel ne dispose pour se prononcer que de 5 jours ouvrables à compter de l'acte d'appel.

Lorsque le délai est dépassé la mesure cesse d'être applicable. Le délai est également suspendu pendant la durée de la remise accordée à la demande de la défense. (80)

17.2.4. Les procureurs du Roi devront aviser immédiatement les procureurs généraux. Si l'appel est interjeté par déclaration au directeur de la maison d'arrêt, le procureur général territorialement compétent devra être informé immédiatement par les moyens les plus rapides, si possible par télécopieur.

18. Article 53*bis* : Abrogation de l'article 53

L'article 53 sera abrogé à une date fixée par un arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres.

Le principe de cette suppression est donc déjà acquis. Sa réalisation est subordonnée à l'existence d'une infrastructure suffisante d'institutions publiques d'observation et d'éducation surveillée, notamment en régime fermé. (81)

16.7. Met betrekking tot het eerste en het zevende lid van artikel 52*quater* geldt de overgangsbepaling bedoeld in artikel 100*bis*.

17. Artikel 53 : Voorlopige bewaring in een huis van arrest.

Het artikel 53 (oud) werd aangepast aan de vereisten van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (76) door de invoering van bijkomende voorwaarden.

17.1. Toepassing van het artikel 53.

17.1.1. Artikel 53 kan nog slechts worden toegepast ten aanzien van "personen" die ervan verdacht worden feiten te hebben gepleegd die strafbaar zijn met een correctionele hoofdgevangenisstraf van één jaar of meer, terwijl zij op het ogenblik van die feiten de leeftijd van 14 jaar hebben bereikt.

17.1.2. Artikel 53 kan slechts éénmaal worden toegepast in de loop van eenzelfde procedure (77) afgezien van de mogelijkheid aan de jeugdrechtbank gelaten om andere voorlopige maatregelen te bevelen. (78) Nieuwe feiten, gepleegd na het toevertrouwen aan een huis van arrest, kunnen derhalve slechts, zo daartoe grond bestaat, aanleiding geven tot een nieuwe toepassing van artikel 53, nadat het openbaar ministerie, in het nieuw dossier dat het zal hebben aangelegd, maatregelen heeft gevorderd.

17.1.3. Artikel 53 is van toepassing op alle gevallen waar voorlopige maatregelen kunnen worden getroffen, dat wil zeggen ook ten aanzien van personen die intussen de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

17.1.4. Artikel 53 kan gecumuleerd worden met het "verbod van vrij verkeer" met de in artikel 52, lid 3 bij name aangeduide personen. (79)

17.2. Rechtsmiddelen.

17.2.1. De termijn voor het instellen van het hoger beroep tegen de beschikking bedraagt 48 uren onder dezelfde voorwaarden en modaliteiten als voorzien voor artikel 52*quater* (supra sub 16.6.1. en 16.6.2.).

17.2.2. De dagvaardingstermijn voor het hof bedraagt 1 dag. Deze verkorting van de termijn werd ingevoegd om de dagvaarding van de partijen in het geding toe te laten gezien de zeer korte termijn die wordt bepaald om te beslissen.

17.2.3. De jeugdkamer van het hof van beroep heeft slechts 5 werkdagen om uitspraak te verlenen te rekenen vanaf de akte van hoger beroep.

Bij het overschrijden van de termijn vervalt de maatregel. De termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitsstel toegekend op verzoek van de verdediging. (80)

17.2.4. De procureurs des Konings dienen de procureurs-generaal onverwijld van het hoger beroep op de hoogte te brengen. Indien het hoger beroep werd ingesteld door een verklaring bij de directeur van het huis van arrest, zal deze de territoriaal bevoegde procureur-generaal terstond van dit verhaal op de hoogte brengen per telefax-bericht.

18. Artikel 53*bis* : Opheffing van artikel 53.

Artikel 53 zal worden opgeheven bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit te bepalen datum.

Het principe van deze opheffing is reeds verworven. De verwezenlijking is afhankelijk van het bestaan van voldoende openbare instellingen voor plaatsing en opvoeding onder toezicht, die met name een gesloten afdeling hebben. (81)

(76) Naim Bouamar, CEDH, 29 février 1988, Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 4 et 28.

(77) C'est-à-dire du chef des mêmes faits; Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 28.

(78) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 40.

(79) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 27 et 40.

(80) La mesure transitoire prévue par l'article 100*bis* est d'application.

(81) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 39

(76) Naim Bouamar, EHRM, 29 februari 1988: Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 4 en 28.

(77) Dit is uit hoofde van dezelfde feiten; Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 28.

(78) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 40.

(79) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 27 en 40.

(80) De overgangsbepaling bedoeld in artikel 100*bis* is van toepassing.

(81) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 39.

19. Article 54 : Comparution personnelle

La loi n'a apporté qu'une modification terminologique (adoption plénière) qui n'avait pas été apportée par la loi du 27 avril 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à l'adoption. (82)

La fonction d'avoué a été supprimée par le Code judiciaire et n'est donc plus reprise.

20. Article 54bis : Désignation d'un avocat

20.1. Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi en application de l'article 45, 2. a) ou b), ou en application de l'article 63ter. a) ou c), le ministère public avise immédiatement le bâtonnier de l'ordre des avocats.

Le ministère public envoie cet avis en même temps que la réquisition, la citation ou l'avertissement.

Cet avis a pour but d'attirer l'attention du bâtonnier sur le fait qu'une personne qui répond aux conditions mentionnées au point 20.2. ci-dessous a droit à un avocat désigné d'office.

20.2. Aux termes du paragraphe 1er, alinéa 1er, cette demande de désignation d'office, est applicable pour une personne de moins de 18 ans qui est partie à la cause et qui n'a pas d'avocat.

A première vue, le majeur qui comparait devant le juge de la jeunesse n'aurait donc pas droit à un avocat désigné d'office. On peut déduire de l'alinéa 2 de l'article 52ter qu'il y a droit s'il comparait devant le tribunal de la jeunesse : "l'intéressé" a droit à l'assistance d'un avocat lors de toute comparution devant le "tribunal de la jeunesse" (cet avocat est désigné conformément à l'article 54bis).

Il semble en tout état de cause indiqué d'accorder ces garanties aux personnes de plus de 18 ans qui comparaissent devant le juge de la jeunesse (voir article 52ter et article 52).

20.3. Le bâtonnier ou le bureau de consultation et de défense procède à la désignation au plus tard dans les 2 jours ouvrables à compter de l'avis.

Afin de rendre effectif pour tous les jeunes le droit à l'assistance d'un avocat (article 52ter, alinéa 2) il est souhaitable de demander au bâtonnier ou au bureau de consultation et de défense de désigner un conseil aux jeunes le plus rapidement possible.

20.4. En application du paragraphe 2, le ministère public adresse au tribunal de la jeunesse saisi, copie de l'avis informant le bâtonnier de la saisine.

20.5. Conformément au paragraphe 3 le bâtonnier ou le bureau de consultation et de défense doit veiller, lorsqu'il y a contradiction d'intérêts, à ce que "l'intéressé" soit assisté par un avocat autre que celui auquel auraient fait appel le père, la mère, les tuteurs ou les personnes qui en ont la garde ou qui sont investies d'un droit d'action.

21. Article 55 : Consultation du dossier

21.1. Le nouvel article 55 autorise les parties et leurs conseils à prendre connaissance du dossier au greffe à partir de la notification de la citation au fond (dans une affaire visée au titre II, chapitre III). Ils sont informés du dépôt de ce dossier au greffe.

Cela signifie qu'au moment de la notification de la citation, le dossier sera disponible au greffe. La citation mentionnera la possibilité de prendre connaissance du dossier immédiatement. Les conseils des parties seront également informés de leur droit de consulter les pièces.

21.2. Conformément à l'alinéa 2 l'accès au dossier est garanti aux parties et à leur avocat lorsque le ministère public requiert une mesure provisoire visée aux articles 52 et 53 (il va de soi que cette disposition n'exclut pas l'article 52quater) et avant que le juge de la jeunesse ne prenne une décision quant à l'imposition d'une mesure provisoire. Cette

19. Artikel 54 : Persoonlijke verschijning.

De wet heeft hier enkel een terminologische aanpassing (volle adoptie) doorgevoerd die niet gebeurde door de wet van 27 april 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de adoptie. (82)

Het ambt van pleitbezorger werd reeds eerder door het Gerechtelijk Wetboek afgeschaft. De verwijzing naar de pleitbezorger werd derhalve niet meer hernomen.

20. Artikel 54bis : Toewijzing van een advocaat.

20.1. Wanneer de zaak bij de jeugdrechtsbank aanhangig wordt gemaakt bij toepassing van artikel 45, 2. a) of b), of bij toepassing van artikel 63ter. a) of c), geeft het openbaar ministerie hiervan onverwijld kennis aan de stahouder van de orde van advocaten. Het openbaar ministerie verzendt deze kennisgeving gelijktijdig met de vordering, de dagvaarding of de waarschuwing.

Het doel hiervan is de stahouder er op attent te maken dat iemand, die aan de hieronder sub 20.2. vermelde voorwaarden voldoet, recht heeft op de ambtshalve toewijzing van een advocaat.

20.2. Luidens paragraaf 1, eerste lid geldt de ambtshalve toewijzing van een advocaat voor een persoon beneden de 18 jaar die partij is in het geding en geen advocaat heeft.

De meerderjarige die voor de jeugdrechter verschijnt zou op het eerste zicht dus geen recht hebben op de ambtshalve toewijzing van een advocaat. Uit de lezing van het tweede lid van artikel 52ter kan men afleiden dat dit wel het geval is wanneer hij voor de jeugdrechtsbank verschijnt : "de betrokkene" heeft, telkens als hij voor de "jeugdrechtsbank" verschijnt, recht op bijstand van een advocaat (welke aangewezen wordt overeenkomstig artikel 54bis). Alhoewel, het komt aangewezen voor deze waarborg ook aan personen boven de 18 jaar, die voor de jeugdrechter verschijnen, toe te kennen (vergelijk artikel 52ter en artikel 52).

20.3. De stahouder of het bureau voor consultatie en verdediging gaat over tot de toewijzing uiterlijk binnen 2 werkdagen te rekenen van het bericht. Teneinde het recht op bijstand van een advocaat (artikel 52ter, tweede lid) effectief te maken voor alle jongeren, verdient het aanbeveling de stahouder of het bureau voor consultatie en verdediging zo vlug mogelijk te verzoeken de jongeren een raadsman toe te wijzen.

20.4. Overeenkomstig paragraaf 2 zendt het openbaar ministerie aan de jeugdrechtsbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, afschrift van het bericht van kennisgeving aan de stahouder.

20.5. Luidens paragraaf 3 dient de stahouder of het bureau voor consultatie en verdediging er voor te zorgen dat, ingeval van tegenstrijdige belangen, de "betrokkene" verdedigd wordt door een andere advocaat dan diegene op wie de vader, de moeder, de voogden, of de personen die hen onder hun bewaring hebben of bekleed zijn met een vorderingsrecht, beroep zouden hebben gedaan.

21. Artikel 55 : Inzage van het dossier.

21.1. Met het nieuwe artikel 55 wordt de partijen en hun raadslieden de mogelijkheid gegeven vanaf het ogenblik van de betekening van de dagvaarding ten gronde (in een zaak bedoeld in titel II hoofdstuk III) inzage te nemen van het dossier ter griffie. Van de neerlegging van dit dossier ter griffie wordt hen kennis gegeven.

Dit betekent dat tegelijk met de betekening van de dagvaarding het dossier ter beschikking zal zijn op de griffie. De dagvaarding zal vermelden dat er onmiddellijk inzage kan genomen worden van het dossier. De raadslieden van de partijen zullen van hun inzagerecht in kennis gesteld worden.

21.2. Overeenkomstig het tweede lid wordt nu ook de toegang tot het dossier voor partijen, en hun advocaat verzekerd wanneer het openbaar ministerie een voorlopige maatregel vordert bedoeld in de artikelen 52 en 53 (vanzelfsprekend ook artikel 52quater) en voordat de jeugdrechter een beslissing met betrekking tot het opleggen van een voorlopige maatregel

règle est aussi applicable durant le délai d'appel contre les ordonnances imposant de telles mesures.

21.3. Aucune modification n'a été apportée au principe de la communicabilité limitée des pièces du dossier. Dans l'alinéa 3, seul le mot "mineur" a été remplacé par le mot "intéressé".

22. Article 56 : Mineur partiellement partie aux débats dans le cadre des mesures à l'égard des parents

22.1. Le premier alinéa prévoit que, dans les procédures visant à l'application d'une mesure à l'égard des parents, les mineurs intéressés ne sont pas considérés comme parties au débat, sauf lorsque des mesures provisoires prévues à l'article 52 sont prises à leur égard.

22.2. La possibilité de prendre de telles mesures dans le cadre d'une procédure en déchéance de l'autorité parentale a été supprimée par le nouvel alinéa 5 de l'article 52, introduit par la loi du 30 juin 1994.

Ainsi qu'il a été dit au commentaire sub 13.3. si des mesures provisoires sont nécessaires dans ce cadre, celles-ci relèvent de la compétence des instances communautaires.

L'intervention du tribunal de la jeunesse doit être envisagée en fonction des hypothèses prévues par les décrets des communautés, soit l'article 22 des décrets du conseil flamand coordonnés le 4 avril 1990 ainsi que les articles 38 et 39 du décret du conseil de la communauté française du 4 mars 1991.

22.3. Dans la mesure où l'assistance éducative prévue à l'article 30 de la loi n'a pas été abrogée par les pouvoirs communautaires compétents, l'article 56 reste applicable.

Les mineurs ne sont parties à la cause que si des mesures provisoires sont prises à leur égard.

Dans ce cas, les mineurs bénéficient de toutes les garanties prévues dans la procédure concernant les mesures provisoires (désignation d'office d'un avocat, audition préalable par le juge de la jeunesse avant toute décision, assistance obligatoire de l'avocat, communication de la décision, possibilité d'appel, ...).

Ils ne sont pas partie au débat lors de l'audience publique lorsqu'il est statué au fond à l'égard des parents.

22.4. Le tribunal de la jeunesse doit convoquer le mineur s'il a plus de 12 ans aux fins d'audition (v. ci-dessous l'article 56bis) concernant les questions qui touchent au gouvernement de sa personne, l'administration de ses biens, l'exercice du droit de visite et la désignation du tuteur en cas de déchéance de l'autorité parentale.

Dans ce cas, le mineur ne bénéficie pas des garanties réservées aux parties au procès, telles notamment l'assistance d'un avocat, l'accès au dossier et les voies de recours.

23. Article 56bis : L'obligation d'audition du mineur dans certaines procédures

L'article 56bis prévoit que le tribunal de la jeunesse doit convoquer le mineur, qui a dépassé l'âge de 12 ans, aux fins d'audition dans des procédures civiles lorsque sont en cause des points concernant le gouvernement de sa personne, l'administration de ses biens, l'exercice du droit de visite ou la désignation du "tuteur" visé à l'article 34.

Cette disposition s'applique à l'article 12 de la Convention internationale relative aux droits de l'enfant, à ceci près que la Convention prévoit le droit d'entendre chaque enfant capable de discernement sans faire référence à l'âge de 12 ans. (83)

neemt. Uiteraard geldt dit ook gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd.

21.3. Aan het principe van de beperkte mededeelbaarheid van de stukken uit het dossier is niets gewijzigd. In het derde lid werd enkel het woord "minderjarige" vervangen door het woord "betrokkene".

22. Artikel 56 : Minderjarige die gedeeltelijk partij is bij de debatten in het kader van de maatregelen ten aanzien van de ouders.

22.1. Het eerste lid bepaalt dat, in procedures met betrekking tot de toepassing van maatregelen ten aanzien van de ouders, de betrokken minderjarigen niet als partij in het debat worden beschouwd, behalve wanneer ten aanzien van hen voorlopige maatregelen worden genomen als voorzien in artikel 52.

22.2. De mogelijkheid om zulke maatregelen te nemen gedurende een procedure tot ontzetting van de ouderlijke macht werd opgeheven door het nieuwe vijfde lid van artikel 52, ingevoegd door de wet van 30 juni 1994.

Zoals gezegd werd in de commentaar onder 13.3. behoren deze maatregelen tot de bevoegdheid van de gemeenschapsinstanties.

De tussenkomst van de jeugdrechtbank moet gezien worden in verband met de door de decreten van de gemeenschappen voorziene hypothesen, hetzij thans artikel 22 van het decreet van de Vlaamse raad, gecoördineerd op 4 april 1990 als ook de artikelen 38 en 39 van het decreet van de Franse Gemeenschapsraad van 4 maart 1991.

22.3. In de mate dat de in artikel 30 van de wet voorziene opvoedingsbijstand niet door de bevoegde gemeenschapsoverheden afgeschaft werd, blijft artikel 56 van toepassing.

De minderjarigen zijn enkel partijen ter zake indien voorlopige maatregelen ten hunnen opzichte genomen zijn.

In dat geval genieten de minderjarigen alle waarborgen voorzien in de procedure bij voorlopige maatregelen: ambtshalve toewijzing van een advocaat, verhoor door de jeugdrechter vooraleer een beslissing wordt genomen, verplichte bijstand van een advocaat, mededeling van de beslissing, mogelijkheid tot beroep, ...

De minderjarigen zijn evenwel geen partij in het debat wanneer ten aanzien van de ouders in openbare zitting over de zaak zelf wordt geoordeeld.

22.4. De jeugdrechtbank moet de minderjarige alsdan wel oproepen, indien hij ouder is dan 12 jaar, om te worden gehoord (zie hierna artikel 56bis) in verband met aangelegenheden betreffende het gezag over zijn persoon, het beheer van zijn goederen, de uitoefening van het bezoekrecht en de aanwijzing van een toezienend voogd ingeval van ontzetting van het ouderlijk gezag.

In dat geval geniet de minderjarige niet meer de waarborgen verleend aan de partijen in het geding, zoals bijvoorbeeld: bijstand van een advocaat, toegang tot het dossier, mogelijkheid tot beroep.

23. Artikel 56bis : Verplichting de minderjarige in bepaalde procedures te horen.

Artikel 56bis bepaalt dat de jeugdrechtbank de minderjarige die ten minste de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, moet oproepen om gehoord te worden. Die verplichting bestaat telkens wanneer in burgerlijke procedures aangelegenheden worden behandeld die betrekking hebben op het gezag over zijn persoon, het beheer van zijn goederen, de uitoefening van het bezoekrecht of de aanwijzing van de in artikel 34 bedoelde voogd. Deze bepaling sluit aan bij artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, spijts het in het verdrag ingeschreven recht van elk kind met onderscheidingsvermogen om gehoord te worden, waarbij niet wordt gerefereerd naar de leeftijd van 12 jaar. (83)

(83) Selon les travaux préparatoires, le mineur qui a atteint l'âge de douze ans doit être entendu par le tribunal de la jeunesse, Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 29.

(83) Volgens de voorbereidende werkzaamheden moet de minderjarige die de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, door de jeugdrechtbank worden gehoord. Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 29.

Il faut souligner que le juge ne peut pas déléguer sa mission d'audition.

Le juge décide cependant librement des modalités de cette audition, et notamment du lieu et du moment. Le jeune doit en toute liberté pouvoir s'exprimer personnellement ou se taire. Au cas où il ne comparaitrait pas, le tribunal de la jeunesse pourrait, s'il l'estimait opportun, le faire appeler sur base de l'article 57, alinéa 2.

24. Article 58 : Voies de recours

Le premier alinéa de l'article 58 doit être lu conjointement avec les articles 52, 52ter, 52quater et 53 alinéa 5. (84)

Etant donné que l'article 52ter, alinéa 5, précise que les mesures prévues à l'article 52 ne sont pas susceptibles d'opposition, il était nécessaire d'inclure ce dernier article au nombre des exceptions prévues par la réglementation en matière de recours énoncées à l'article 58, alinéa 1er.

Du fait que les articles 52quater, alinéa 6, et 53, alinéa 3, prévoient un délai de recours de 48 heures dérogatoire au délai habituel, il était également nécessaire d'inclure cette disposition en tant qu'exception à la réglementation énoncée à l'article 58, alinéa 1er. Le délai dérogatoire est toutefois un délai légal, étant donné que l'article 62 prévoit une pareille dérogation. (85)

Comme le commentaire relatif à l'article 54 le fait remarquer, la fonction d'avoué a été supprimée par le Code judiciaire.

25. Article 60 : Révision et réexamen annuel des mesures.

25.1. Le tribunal de la jeunesse et le juge de la jeunesse peuvent, à tout moment, d'office ou à la demande du ministère public, rapporter ou modifier la mesure prise. Ce principe n'a pas été modifié. L'alinéa 1er de l'article 60 a seulement été adapté par la suppression des mots "à l'exception de la mise à disposition du Gouvernement" et par un complément de telle sorte qu'une révision est possible à la demande des instances compétentes visées à l'article 37, paragraphe 2, 4°. Il appartient à ces instances de désigner l'autorité compétente pour introduire cette demande.

25.2. Toute mesure visée à l'article 37, paragraphe 2, 3° et 4° (mesure de placement), et ordonnée par jugement, doit conformément à l'alinéa 3, être réexaminée avant l'expiration du délai d'un an, à compter du jour où la décision est devenue définitive, afin d'être confirmée, supprimée ou modifiée.

Cette procédure de réexamen obligatoire est introduite par le ministère public selon les formes prévues à l'article 45, 2 b) et c)

25.3. Lorsque le délai d'un an est écoulé sans qu'il y ait eu citation, avertissement ou convocation par pli judiciaire, la mesure reste d'application. Le législateur n'a prévu aucune sanction.

25.4. Cette nouvelle obligation ne porte pas atteinte aux droits du mineur, le père, la mère et les personnes qui en ont la garde, pour demander par requête le rapport ou le changement de la mesure après l'écoulement du délai d'un an à partir du jour où la décision est devenue définitive (alinéa 2).

25.5. Le dernier alinéa nouveau de l'article 60 impose aux instances communautaires de transmettre trimestriellement au tribunal de la jeunesse un rapport d'évaluation relatif à la personne qui a été placée en régime éducatif fermé.

25.6. En ce qui concerne l'article 60, alinéas 3 et 4, il convient d'attirer l'attention sur la disposition transitoire visée par l'article 100bis (voir ci-dessous).

Il moet worden onderstreept dat de rechter zijn opdracht inzake het horen van de jongere niet kan delegeren.

De rechter beslist evenwel vrij over de modaliteiten van het verhoor, inzonderheid over de plaats en het tijdstip ervan. Aan de jongere moet de mogelijkheid worden geboden zich in alle vrijheid uit te drukken of te zwijgen. Ingeval hij niet verschijnt, kan de jeugdrechtbank hem op grond van artikel 57, tweede lid, laten oproepen indien zij dit geraden acht.

24. Artikel 58 : De verhaalmiddelen.

Artikel 58, eerste lid moet samen worden gelezen met artikel 52 en 52ter, 52quater en 53. (84)

Vermits artikel 52ter, vijfde lid bepaalt dat de maatregelen voorzien in artikel 52 niet vatbaar zijn voor verzet, diende dit laatste artikel als uitzondering te worden voorzien op de verhaalregeling bepaald in artikel 58, eerste lid.

Vermits zowel artikel 52quater, zesde lid als artikel 53, derde lid in een afwijkende verhaaltermijn van 48 uren voorzien, diende ook dit als uitzondering te worden gesteld op de regel bepaald in artikel 58 eerste lid. De afwijkende termijn is evenwel een wettelijke termijn, aangezien artikel 62 in een dergelijke afwijking voorziet. (85)

Zoals in de toelichting bij artikel 54 werd opgemerkt, werd het ambt van pleitbezorger door het Gerechtelijk Wetboek afgeschaft.

25. Artikel 60 : Herziening van de maatregelen en nieuw onderzoek na één jaar.

25.1. De jeugdrechtbank en de jeugdrechter kunnen verder ten allen tijde ambtshalve of op vordering van het openbaar ministerie de genomen maatregel intrekken of wijzigen. Dit principe werd niet gewijzigd. Het eerste lid van artikel 60 werd enkel aangepast door de schrapping van de woorden "ter beschikkingstelling van de regering uitgezonderd" en door een aanvulling waardoor ook een herziening mogelijk wordt, op verzoek van de bevoegde instanties bedoeld in artikel 37, paragraaf 2, 4°. Het komt deze instanties toe de overheid aan te duiden die bevoegd is dit verzoek in te dienen.

25.2. Iedere bij vonnis bevolen maatregel zoals bedoeld in artikel 37, paragraaf 2, 3° of 4° (maatregel van plaatsing) moet echter overeenkomstig het derde lid opnieuw worden onderzocht vóór het verstrijken van een termijn van 1 jaar te rekenen van de dag waarop de beslissing definitief is geworden, ten einde te worden bevestigd, ingetrokken of gewijzigd.

Deze procedure van nieuw jaarlijks onderzoek wordt door het openbaar ministerie ingeleid volgens de vormvereisten van artikel 45, 2, b) en c).

25.3. Wanneer de termijn van een jaar is verstreken zonder te dagvaarden, te waarschuwen of op te roepen bij gerechtsbrief, vervalt de maatregel niet. De wetgever heeft geen sanctie voorzien.

25.4. Deze nieuwe verplichting laat de rechten van de minderjarige, de vader, de moeder en diegene die de minderjarige onder hun bewaring hebben onverkort om bij verzoekschrift de intrekking of de wijziging van de maatregel aan te vragen na het verstrijken van de termijn van 1 jaar te rekenen vanaf de dag dat de beslissing definitief is geworden (tweede lid).

25.5. Het nieuwe laatste lid van artikel 60 legt de gemeenschapsoverheden op om, aan de jeugdrechtbank om het kwartaal een evaluatieverslag te sturen over de persoon die in een gesloten opvoedingsafdeling werd geplaatst.

25.6. Met betrekking tot artikel 60, derde en vierde lid, dient de aandacht te worden gevestigd op de overgangsbepaling bedoeld in artikel 100bis (zie infra).

(84) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 43.

(85) Chambre — 532/9 — 91/92 (S.E.) — Séance du 21 janvier 1993 — p. 43.

(84) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 43.

(85) Kamer — 532/9 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 21 januari 1993 — blz. 43.

26. Article 62 : Nature du système de la procédure

26.1. Cet article renvoie comme précédemment, sauf dérogation, les procédures visées au chapitre II du titre II aux règles générales de procédure en matière civile, et celles visées au chapitre III du même titre II, aux règles applicables en matière correctionnelle.

26.2. En ce qui concerne les dispositions prises par les instances communautaires compétentes, les règles de procédure civile sont applicables aux procédures d'homologation prévues au nouvel article 63bis, paragraphe 2, ainsi qu'aux procédures judiciaires de contestation d'une mesure prises par les autorités administratives désignées par ces mêmes instances, prévues au nouvel article 63ter, b. Au moment de la publication de la présente circulaire, seule la Communauté française a pris de telles dispositions. (86)

26.3. Les règles de procédure correctionnelle sont d'application aux autres dispositions prises par ces instances en matière de protection judiciaire de la jeunesse, soit dans le cadre de mesures provisoires, soit dans un cadre d'urgence, soit au fond. Les articles 26, 27 et 22, 2° des décrets du Conseil flamand coordonnés le 4 avril 1990 relatifs à l'assistance spéciale de la jeunesse, prévoient des mesures urgentes ou provisoires. L'article 39, alinéa 1 et 2 du décret du 4 mars 1991 du Conseil de la Communauté française prévoit également de mesures urgentes et provisoires.

27. Article 62bis : Exécution des mesures des communautés

Cet article vise l'exécution de décisions judiciaires qui ont été confiées par les autorités communautaires à une autorité administrative. De tels cas se présentent à l'article 38 du décret du 4 mars 1991 du Conseil de la Communauté française, ainsi qu'à l'article 39 du même décret, lorsque les mesures sont prises par le conseiller de l'aide à la jeunesse.

L'expédition de la décision sera délivrée par le greffier de la juridiction concernée, d'office et sans frais, dès qu'elle sera exécutoire. Il convient de l'acheminer par la voie postale recommandée, sauf si elle est retirée au greffe par un fonctionnaire autorisé.

28. Article 63 : Casier judiciaire

Seules des modifications de numérotation et de terminologie ont été apportées à l'article 63.

29. Article 63bis : Règles de procédure applicables aux mesures prévues par les communautés

29.1. Le premier paragraphe rend applicable toutes les règles de procédure prévues au chapitre IV du titre II aux dispositions prises par les instances communautaires en matière de protection de la jeunesse judiciaire, à l'exception des règles relatives à la saisine du tribunal et à la citation, visées par les articles 45, 2 et 46. Ces matières sont en effet spécifiquement réglées par l'article 63ter nouveau.

29.2. Le paragraphe 2 règle une procédure particulière qui a déjà été instaurée par la communauté française à savoir la procédure d'homologation prévue aux articles 38, paragraphe 4, alinéa 2 et 39, alinéa 3 du décret du 4 mars 1991. Cette procédure visant à un contrôle dans un délai très court d'une modification d'une décision judiciaire par l'autorité administrative est, en degré de première instance, de nature écrite. Elle est introduite par voie de requête de l'autorité administrative compétente. L'article 162, 45° (nouveau) du Code des droits d'enregistrements d'hypothèque et de greffe est applicable. Le ministère

(86) Il s'agit des articles 37, 38, paragraphe 4, alinéa 2 et 39, alinéa 3 du décret du 4 mars 1991 du Conseil de la Communauté française.

26. Artikel 62 : Aard van de rechtspleging.

26.1. Behoudens afwijking verwijst dit artikel, zoals voorheen, met betrekking tot de in hoofdstuk II van titel II bedoelde procedures naar de algemene rechtsplegingsregels in burgerlijke zaken en betreffende de procedures bedoeld in hoofdstuk III van dezelfde titel naar de regels die gelden in correctionele zaken.

26.2. In verband met de bepalingen die door de bevoegde gemeenschapsinstanties zijn uitgevaardigd zijn de regels inzake burgerlijke rechtspleging van toepassing op de homologatieprocedures vastgelegd in het nieuwe artikel 63bis, paragraaf 2, alsook op de, in het nieuwe artikel 63ter, b, omschreven gerechtelijke procedures betreffende betwisting van een maatregel die de, door deze instanties, aangewezen administratieve overheid heeft genomen. Op het ogenblik van de bekendmaking van deze omzendbrief heeft alleen de Franse Gemeenschap dergelijke bepalingen uitgevaardigd. (86)

26.3. De regels betreffende procedures in correctionele zaken zijn van toepassing op de andere bepalingen met betrekking tot de gerechtelijke jeugdbescherming die door deze gemeenschapsinstanties worden uitgevaardigd, zij het betreffende voorlopige maatregelen, betreffende hoogdringendheid voor maatregelen ten gronde. Zo voorzien de artikelen 26, 27 en 22, 2°, van de op 4 april 1990 gecoördineerde decreten inzake bijzondere jeugdbijstand van de Vlaamse Gemeenschap in dringende of voorlopige maatregelen. Artikel 39, eerste en tweede lid van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap voorziet eveneens in dringende en voorlopige maatregelen.

27. Artikel 62bis : Tenuitvoerlegging van maatregelen genomen door de gemeenschappen.

Dit artikel heeft betrekking op de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen die door de gemeenschapsoverheden aan een administratieve overheid werden toevertrouwd. Dit is bijvoorbeeld voorzien in artikel 38 van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap, alsook in artikel 39 van hetzelfde decreet, voor de maatregelen die door de "conseiller de l'aide à la jeunesse" worden bewerkstelligd.

De griffier van het betrokken gerecht levert ambtshalve en kosteloos een uitgifte van de beslissing af zodra deze uitvoerbaar is geworden. Deze uitgifte moet bij een ter post aangetekende brief worden verzonden, behalve wanneer zij op de griffie door een daartoe bevoegd ambtenaar wordt afgehaald.

28. Artikel 63 : Strafregister.

In artikel 63 zijn alleen wijzigingen in de nummering en de terminologie aangebracht.

29. Artikel 63bis : Procedureregels die van toepassing zijn op maatregelen voorzien door de gemeenschappen.

29.1. Paragraaf 1 bepaalt dat al de in hoofdstuk IV van titel II bedoelde rechtsplegingsregels van toepassing zijn op de door de gemeenschapsinstanties uitgevaardigde bepalingen van gerechtelijke jeugdbescherming, met uitzondering van de regels betreffende de aanhangigmaking van een zaak bij de rechtbank en de dagvaarding, omschreven in de artikelen 45 lid 2, en 46. Deze aangelegenheden worden inderdaad afzonderlijk geregeld in het nieuwe artikel 63ter.

29.2. Paragraaf 2 voorziet in een bijzondere rechtspleging die reeds door de Franse Gemeenschap werd ingevoerd, voor wat de homologatieprocedure betreft, bij artikel 38, paragraaf 4, tweede lid, en 39, derde lid van haar decreet van 4 maart 1991. Deze procedure, die ertoe strekt op zeer korte termijn een wijziging van een rechterlijke beslissing door de administratieve overheid gerechtelijk te laten nagaan, is, in eerste aanleg, schriftelijk. Zij wordt ingeleid bij verzoekschrift door de bevoegde administratieve overheid. Het nieuw artikel 162, 45° van het Wetboek van Registratie-, Hypotheek- en griffierechten is van

(86) Het betreft de artikelen 37, 38, paragraaf 4, tweede lid en 39, derde lid van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse gemeenschap.

public donne son avis. La décision est prise par ordonnance de cabinet du juge de la jeunesse sans convocation des parties. Le dépassement du délai de 3 jours dans lequel la décision doit être prise n'est pas sanctionné par une nullité, mais il est conforme à la volonté du législateur que ces procédures ne subissent aucun retard.

L'appel est la seule voie de recours contre l'ordonnance. Il peut être interjeté par toutes les parties qui peuvent justifier un intérêt, de même que par le ministère public, lorsque l'ordre public exige son intervention. (87)

30. Article 63ter : Acte introductif d'instance concernant la procédure prévue par l'article 63bis

Cet article règle la forme de l'acte introductif d'instance devant le tribunal de la jeunesse concernant des mesures prévues par les instances communautaires, dans le cadre de leurs compétences.

Comme le fait l'article 45, cet article distingue d'une part la saisine par réquisition du ministère public qui donne lieu, le cas échéant à des ordonnances du juge, et d'autre part la saisine qui conduit à un jugement, à la suite d'une requête, d'une comparution volontaire sur avertissement ou d'une citation.

L'exposé des motifs (88) insiste sur le caractère exceptionnel de la saisine par réquisition du ministère public, la procédure qui conduit à un jugement étant celle qui offre le plus de garanties par son formalisme, ses délais et son caractère pleinement contradictoire.

La procédure par ordonnance doit être limitée aux mesures provisoires et aux cas d'extrême urgence. Les dispositions déjà citées prévues par les décrets du Conseil de la Communauté française et du Conseil flamand (89) sont à cet égard libellées de manière restrictive et doivent être respectées dans leur esprit.

La procédure par requête concerne toute contestation relative à des mesures décidées par les instances communautaires. Suite à une erreur matérielle, le point b renvoie aux "instances visées à l'article 37, paragraphe 2", alors qu'il convient de lire "à l'article 37, paragraphe 2, 4°".

La loi énonce que dans ce cas, la convocation est adressée aux parties par le greffier, qu'elle précise l'objet de la demande et qu'une copie de la requête est adressée au ministère public. Le principe de nullité expresse figurant à l'alinéa suivant n'étant pas mentionné dans cette partie de l'article, il y a lieu, en ce qui concerne le caractère contradictoire de la décision, de se référer au principe général des droits de la défense.

La désignation des personnes auxquelles la citation ou l'avertissement motivé doit être adressée est prévue au dernier alinéa. Comme cela est déjà prévu à l'article 46, le mineur âgé de plus de 12 ans ainsi que la ou les personnes qui exercent le droit de garde doivent être citées ou averties. Dans cet alinéa, il est fait référence aux autres personnes

à l'application. Het openbaar ministerie geeft advies. De beslissing wordt genomen bij kabinetsbeschikking van de jeugdrechter, zonder oproeping van de partijen. Het overschrijden van de termijn van 3 dagen waarbinnen de beslissing wordt genomen, wordt niet door nietigheid gesanctioneerd, maar het is de wens van de wetgever dat dergelijke procedures geen vertraging zouden oplopen.

Hoger beroep is het enige rechtsmiddel dat tegen de beschikking kan worden aangewend. Dit rechtsmiddel kan worden aangewend door alle partijen die blijk kunnen geven van een belang, evenals door het openbaar ministerie wanneer de openbare orde zijn tussenkomst vereist. (87)

30. Artikel 63ter : Rechtsingang met betrekking tot de rechtspleging voorzien in artikel 63bis.

Dit artikel regelt de wijze waarop de zaken bij de jeugdrechtbank aanhangig worden gemaakt met betrekking tot de maatregelen waarin de gemeenschapsinstanties in het kader van hun bevoegdheden hebben voorzien.

Niet als artikel 45 maakt dit artikel een onderscheid tussen enerzijds het aanhangig maken van een zaak op vordering van het openbaar ministerie, wat in voorkomend geval aanleiding geeft tot beschikkingen van de jeugdrechter, en anderzijds het aanhangig maken van een zaak door middel van een verzoekschrift, door vrijwillige verschijning na waarschuwing of bij dagvaarding, wat aanleiding geeft tot het uitspreken van een vonnis.

De memorie van toelichting (88) legt de nadruk op het uitzonderlijk karakter van het aanhangig maken bij vordering door het openbaar ministerie, omdat de procedure die tot het uitspreken van een vonnis leidt de meeste waarborgen biedt en dit wegens de in acht te nemen vormvereisten, de termijnen en het tegensprekelijk karakter ervan.

De procedure met het oog op een beschikking moet worden beperkt tot de voorlopige maatregelen en tot uiterste dringende gevallen. De reeds vernoemde decretale bepalingen (89) van de Franse Gemeenschap en van de Vlaamse Gemeenschap zijn aldus restrictief en in die geest toe te passen.

De procedure bij verzoekschrift heelt betrekking op elke betwisting van maatregelen genomen door de gemeenschapsinstanties. Ten gevolge van een materiële vergissing verwijst punt b) naar de "instanties bedoeld in artikel 37, paragraaf 2" in de plaats van naar de "instanties bedoeld in artikel 37, paragraaf 2, 4°".

Overeenkomstig de wet moet in dat geval de oproeping tot de zitting, waarin het voorwerp van het verzoek moet zijn vermeld, door de griffier aan de partijen worden gericht en moet een afschrift worden overgezonden aan het openbaar ministerie.

Aangezien het beginsel van de uitdrukkelijke nietigheid vastgelegd is in het volgende lid en in dit deel van het artikel niet is vermeld, moet met betrekking tot het tegensprekelijk karakter van de beslissing het algemeen beginsel van de rechten van de verdediging in acht genomen worden.

In het laatste lid zijn de personen vermeld aan wie de dagvaarding of de met reden omklede waarschuwing moet worden gericht. Zoals reeds is bepaald in artikel 46 moeten de minderjarige die ten minste 12 jaar oud is alsook de persoon of de personen die het recht van bewaring uitoefenen, worden gedagvaard of gewaarschuwd. In dit lid wordt verder

(87) Article 138, alinéa 2 du Code judiciaire.

(88) Chambre — 532/1 — 91/92 (S.E.) — Séance du 18 juin 1992 — p. 32.

(89) Article 38, paragraphes 1, 2 et 3 et 39, alinéa 1 et 2 du décret du 4 mars 1991 du Conseil de la Communauté française et 26 et 22, 2° des décrets du Conseil flamand coordonnés le 4 avril 1990.

(87) Artikel 138, tweede lid Ger. W.

(88) Kamer — 532/1 — 91/92 (B.Z.) — Zitting 18 juni 1992 — blz. 32.

(89) Artikel 39, eerste en tweede lid van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap en artikel 22, 2°, 26 en 27 van de op 4 maart 1990 gecoördineerde decreten van de Vlaamse Gemeenschap.

auxquelles un droit d'action serait reconnu par les instances communautaires. (90) Il revient à ces instances de désigner de manière précise les personnes investies du droit d'action. L'article 37 alinéa 1 du décret du 4 mars 1991 du Conseil de la Communauté française mentionne parmi les personnes pouvant porter une contestation devant le tribunal de la jeunesse, les personnes ayant la garde du jeune en fait. Dans la Communauté flamande, un droit d'action a été attribué au service social de la Communauté flamande près du tribunal de la jeunesse (article 26, paragraphe 1 des décrets coordonnés).

Il faut rappeler la gratuité de la procédure (article 162, 45° du code des droits d'enregistrements, d'hypothèque et de greffe).

31. Article 63^{quater}: Garanties de procédures applicables aux mesures provisoires prévues par les communautés

Quoique l'article 63bis nouveau rende applicable toutes les règles du chapitre IV du titre II aux dispositions prises en matière de protection judiciaire prévues par les instances communautaires, le renvoi des articles 52bis, 52ter et 52^{quater} à l'article 52, et de celui-ci aux mesures prévues au titre II, chapitre III, rendait nécessaire une extension des garanties prévues à ces articles aux procédures sur réquisitions du ministère public visées à l'article 63ter, alinéa 1er, a. Cette extension est réalisée par le présent article.

32. Article 63^{quinquies}: Règles de prolongation ou renouvellement des mesures prévues par les "communautés"

Cet article vise à régler les problèmes posés par la prolongation ou le renouvellement des mesures qui auraient été décidées soit par ordonnance, soit par jugement dans le cadre de la protection judiciaire instaurée par les instances communautaires. Il tend à accorder les mêmes garanties de procédure aux décisions de prolongation qu'aux décisions initiales.

33. Article 100bis: Disposition transitoire

Une disposition transitoire a été insérée par la loi du 30 juin 1994, concernant les articles 50, paragraphe 1er, alinéa 3, 52bis, 52ter, alinéa 6, 52^{quater}, alinéas 1er et 7, 53, alinéa 3, et 60, alinéas 3 et 4.

Pour les affaires pendantes au moment de l'entrée en vigueur de la loi du 2 février 1994, soit à la date du 27 septembre 1994, les délais prévus dans les articles cités ci-dessus courent à compter du premier jour suivant l'entrée en vigueur de la loi précitée.

L'octroi des nouvelles garanties prévues dans ces articles ne peut en effet pas être limité aux nouvelles procédures. Les nouvelles garanties sont dès à présent également applicables aux procédures en cours.

Le Ministre de la Justice,
M. Wathelet

verwezen naar andere personen aan wie eventueel door de gemeenschapsinstanties een vorderingsrecht wordt toegekend. (90)

Het komt deze instanties toe op nauwkeurige wijze de personen aan te wijzen die over dit vorderingsrecht beschikken. Zo wijst artikel 37, eerste lid van het decreet van 4 maart 1991 van de Franse Gemeenschap als personen die een betwisting voor de jeugdrechtbank kunnen brengen, degenen aan die de jongere in feite onder hun bewaring hebben. In de Vlaamse Gemeenschap werd overeenkomstig artikel 26, paragraaf 1, van de gecoördineerde decreten bijvoorbeeld een vorderingsrecht toegekend aan de sociale dienst van de Vlaamse Gemeenschap bij de jeugdrechtbank.

Ook hier moet aan de kosteloosheid van de procedure worden herinnerd (artikel 162, 45° van het Wetboek van Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten).

31. Artikel 63^{quater}: Procedurewaarborgen van toepassing op voorlopige maatregelen voorzien door de gemeenschappen.

Hoewel het nieuwe artikel 63bis alle regels van hoofdstuk IV van titel II toepasbaar maakt op de door de gemeenschapsinstanties uitgevoerde bepalingen inzake gerechtelijke jeugdbescherming, maakten de verwijzingen in de artikelen 52bis, 52ter en 52^{quater} naar artikel 52, en in dit laatste artikel naar de maatregelen omschreven in titel II, hoofdstuk III, het noodzakelijk de in voornoemde artikelen omschreven waarborgen ook uit te breiden tot de in artikel 63ter, eerste lid, a), bedoelde procedures op vordering van het openbaar ministerie. Die uitbreiding van waarborgen wordt door middel van dit artikel gerealiseerd.

32. Artikel 63^{quinquies}: Procedureregels voor de verlenging (hernieuwing) van de maatregelen voorzien door de gemeenschap.

Dit artikel strekt ertoe de problemen te regelen die kunnen ontstaan door verlenging of hernieuwing van de maatregelen die genomen zijn ofwel bij beschikking, ofwel bij vonnis in het kader van de gerechtelijke jeugdbescherming ingevoerd door de gemeenschapsinstanties. Het is er op gericht dezelfde procedurele waarborgen toe te kennen aan de beslissingen tot verlenging van de maatregel als voor de oorspronkelijke beslissingen.

33. Artikel 100bis: Overgangsbepalingen.

Door de wet van 30 juni 1994 werd met betrekking tot de artikelen 50, paragraaf 1, derde lid, 52bis, 52ter, zesde lid, 52^{quater}, eerste en zevende lid, 53, derde lid en 60, derde en vierde lid een overgangsbepaling ingevoegd.

Voor de zaken die hangend zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet van 2 februari 1994, namelijk op 27 september 1994, worden de in de hoger genoemde artikelen voorziene termijnen, berekend vanaf de eerste dag die volgt op de inwerkingtreding van genoemde wet.

De toekenning van de nieuwe waarborgen waarin deze artikelen voorzien mag inderdaad niet worden beperkt tot de nieuwe procedures. Ook op de hangende procedures zijn de nieuwe waarborgen van toepassing.

De Minister van Justitie,
M. Wathelet

(90) La compétence des Communautés en la matière se fonde sur le fait que la reconnaissance d'un droit d'action touche au fond du droit et n'est pas une règle de procédure (cfr. arrêt du 21 janvier 1993 de la Cour d'arbitrage. *Moniteur belge* 4 février 1993, considérant B 14).

(90) De bevoegdheid van de gemeenschappen terzake berust op het gegeven dat de toekenning van een vorderingsrecht betrekking heeft op het recht zelf en geen rechtsplegingsregel betreft (cfr. arrest van 21 januari 1993 van het Arbitragehof, *Belgisch Staatsblad* 4 februari 1993, considerans B 14).